

302939

MÚZEUMI HIRADO

1 9 5 4
január — február

Szerkesztőbizottság:

Bige Józsefné, Gáborjáni Aliz, Némethy Endre,
Korok József, Móczár László.

Szerkesztő :

Szenkovits Margit.

Felelős kiadó: Fülep Ferenc.

Készült: Magyar Nemzeti Múzeum - Történelmi Múzeum Rotaprint
üzemében.

350 példányban 7.75 iv terjedelemben
F.v.: Dajbukát Gergely

KORMÁNYPROGRAM MEGVALÓSÍTÁSÁÉRT

A kormányprogram főcélja kulturális területen a növekvő igények minél magasabb színvonalu kielégítése, az általános műveltség emelése, a szocialista hazaszeretet kimélyítése, haladó hagyományaink ismertetése és megszerettetése. Olyan program ez, amelynek keretében a muzeumokra az eddigiéknél sokkal nagyobb, szélesebbkörű feladat hárul: nagyobb lesz a kiállításainkkal szemben támasztott igény és alapvetően megváltozik a muzeumok kapcsolata az ország egész lakosságával.

Ez természetesen nem egyik napról a másikra bekövetkező folyamat, hanem munkánk elvi és gyakorlati oldalának hónapról-hónapra történő tudatos továbbfejlesztése. Azoknak a módszereknek a fejlesztése, amelyekkel kiállításaink élőbbek, nevelőbb erejűek lesznek s a közönséggel való kapcsolatuk révén kulturális életünk elengedhetetlen tényezőjévé válnak.

A muzeumok jellegük és feladataik alapján a szorosan vett népművelési területhez tartoznak. A Népművelési Minisztérium utolsó félévi munkájában éppen ezek a területek kerültek előtérbe, mint az általános műveltségi színvonal emelésének hathatós és közvetlen eszközei.

Szükség van elsősorban fejlett bíráló szellemre, az elvi problémák bátor felvetésére, a tudományos és ismeretterjesztő munkával kapcsolatos viták rendezésére - ezek lehetnek munkánk legfontosabb előrelendítői. A mi területünkön is érvényesült a kormányprogram óta, - és különösen a Muzeumi Főosztály aktiváján, - a komoly bíráló készség, de ezen a téren még mindig sokszor a felszínen mozgunk, munkáinknak kevésbé lényeges, nem központi kérdéseit tárgyaljuk. Egyes fontos elvi kérdések ismételt felvetésének azonban rövidesen meglesz az eredménye: a közeljövőben komoly formában vitatjuk meg és igyekszünk megoldani a szocialista korszak muzeumi bemutatásának módját. Ezek a kérdések azért is fontosak, mert országunk nagyarányu gazdasági fejlődése, elsősorban a mezőgazdaság fejlesztésére irányuló állami tervek, komoly követelményeket támasztanak a muzeumokkal szemben is. Nemcsak azon a téren, hogy kiállításaink, pld. természettudományi, néprajzi vonalon, lépést tartsanak az ország egészének fejlődésével, hanem abban is, hogy a tudományos kutatás terén fel kell számolnunk az öncélúság maradványait, a kutatást sokkal fokozottabban kell a gyakorlati élet követelményeinek szolgálatába állítani.

Ez a feladat világosan feltárja előttünk tervezésünk eddigi hibáit is. Nem utolsó sorban azt a helytelen magatartást, amellyel a muzeumok egyrésze a kormányprogramot fogadta: azt hitték, hogy a régi szellemben készült terveket elég a kormányprogramra utaló mellékmondattal ellátni s ezzel már elegendet is tettünk az új feladatoknak. Ez a szellem, amely az ideai tervek készítését még sok helyen jellemezte, ma már mulóban van s az elvi vitáktól nagy mértékben idegenkedő muzeumok

részéről is sokkal több kezdeményezés, bátrabb kérdésfelvetés tapasztalható.

A kulturális élet sok területén merült fel az elmúlt évek munkájának bírálatával kapcsolatban az a probléma, hogy felsőbb szervektől, egyes személyektől várják problémáink "hivatalos" megoldását. A muzeumi területre ez nem vonatkozott, mert problémáink eddig nem keltették fel az őket megillető érdeklődést. Állíthatjuk, hogy kormányzatunk részéről most más a helyzet, megnövekedett az érdeklődés és az igény is a muzeumok munkájával kapcsolatban. Mégpedig olyan módon, hogy az eddiginél jóval több kezdeményezést várnak tőlünk, még jobban számítanak dolgozóink szaktudására és lelkesedésére, tudományos kutatásaink és kiállításaink eredményeire a természettudományos ismeretek fejlesztése, forradalmi történeti hagyományaink népszerűsítése, nagy műszeti értékeink ismertetése terén.

Az alkotó ak, a széles tömeg érdeklődése felé való fordulás eredményességének azonban komoly feltételei vannak: szakmai tudásunk állandó növelése a kiállításoknak az eddiginél sokkal komolyabb tudományos előkészítése és mindezek mellett a párt politikájának alapos ismerete és megértése, népünk társadalmi fejlődésének, gazdasági és kulturális szükségleteinek az eddiginél sokkal éberebb figyelemmel kísérése. A párt és a kormány politikájának elmélyült ismerete nélkül nem érthetjük meg megváltozott feladatainkat, anélkül nem is felelhetünk meg azoknak.

Ma már rendelkezésünkre állnak a muzeumi területen egy szovjetuniói tanulmányút komoly tapasztalatai is. Egyben hozzájárulnak a jövőben ezek ahhoz, hogy kiállításaink előkészítése és szervezése, a muzeumi anyag fokozott megbecsülése, a propaganda munka új típusu megszervezése terén nagy lépést tegyünk előre a muzeumok vonalán is a kultúra demokratizálásában. Abban is segítenek bennünket, hogy a módszertani problémákon túlmenően egyre többet tudjunk foglalkozni területünk elvi kérdéseivel. Gazdaságilag még nehéz a helyzetünk. De kevés erőforrásunk helyesebb csoportosításával is el tudunk érni eredményeket és ennek első jelei máris mutatkoznak, például a muzeumi kiadványok terén.

További munkánkhoz elengedhetetlen, hogy népünk kulturális szükségleteinek állandó növekedését, emelkedő igényeit figyelemmel kísérve vizsgáljuk felül eddigi kutatómunkánkat és kiállításainkat is. Ne féljünk beismerni hibáinkat, mulasztásainkat, vagy eddigi bizonytalanságunkat. Legyünk méltóak ahhoz a bizalomhoz, amit az elmúlt év közel hárommilliós muzeumi látogatottsága jelent.

RÉGÉSZETI LELETMENTÉS ÉS LELET -
BEJELENTÉS 1953 - BAN.

Az ásatási idény ez évben már befejeződött, de ez csak a tervásatásokra vonatkozik. A leletmentéseket nem köthettük időszakokhoz; azok januártól decemberig szünet nélkül folytak, az építkezéseknél a téli földmunka nem enged szünetet a munkálatokban. Ásató régész szakembereink a leletmentések java részén már tulvannak. A jelentések kevés kivétellel már beérkeztek a Történeti Múzeum Adattárába. A jelentések alapján összegezhetjük, a leletmentések ez évi legfontosabb eredményeit.

Korok szerint felsorolva a leletmentések helyét, a következő kép alakul ki előttünk:

A kesztölci Bivakbarlangban folytatott leletmentő ásatás két rétegből hozott felszínre kő és csonteszközöket: az alsó réteg eszközeit solutréen-nek, a felső réteg leleteit pedig magdalénien-nek határozták meg. Kövésbbé biztos eredményt szolgáltatott a másik lelet az emberi fejlődés korai szakaszából. Óhuta mellett a Bükk-hegységben egy zsombolyban ősbőlény csontokat találtak. A mellettük talált a - gancsdarab csak feltételesen minősíthető eszköznek.

Ujabb kőkori telepek egy-egy kisebb részét tárták fel a leletmentések, Felgyő-Ujmajor területén, ahol egy Kőrös-kulturához tartozó telep és Battonyán a téglagyárban, ahol mint korhatározó: egy tiszai festett kerámia került elő. Neolitikus temetőt Egyek-Rózsástelepről jelenthetünk, ahol protobükki kulturába sorolható zsugorított csontvázas sirt fi - gyeltek meg.

Aeneolitikus és rézkori sirokat három helyen tártak fel: Debrecen-Nyulason, Mezőkeresztesen és Jászberény-Borsóhalom területén. Az utóbbi helyen 24 rézkori sirt ástak ki; Nagy-részük bolygatott volt. A korábban feltételezett temetőhöz tartozó telepet nem sikerült feltárni, mert ezt már a szántás tönkretette.

A legnagyobb méretű őskori leletmentés Budakalász határában volt. Második éve folyik a munka, Magyarország eddig ismert legnagyobb péceli kulturás temetőjében. Eddig több mint 200 sirt tártak fel. A csontvázas sirok mellett néhány hamvasztásos sirt is megfigyeltek, Kiemelkedő fontosságú az egyik sírből előkerült kocsi alakú festett edényke, amely a kocsiszás kezdetére ad egészen új támpontokat.

Bronzkori sirok az egész ország területén nagyszám - ban kerültek elő. Leggyakrabban urnasirokat tártak fel a leletmentő ásatások. Az ország keleti részén, Debrecen-Nyulason, majd a lelőhely közelében: Józsán és Egyek-Rózsástelepen találtak urnasirokat. Csontvázas zsugorított sirok is kerültek elő a bronzkorban ezen a területen, a már többször említett Debrecen-nyulasi temetőben és Vizsolyon. Az ország középső részén a korábban részleteiben feltárt temetőkben újabb sirokat, vagy sírcsoportokat mentettek meg, így Sztálinváros és

Szentendre-Pannoniatelep területén. Ujabb vatyai típusu urnate-
metőket is fedezett fel a leletmentés Soroksáron /Budapest, XIX.
kerület/ és Homokszentlőrinc-Milkómajorban. Nagyobb számú dunán-
tuli mészbetétes kerámiát szolgáltató sírokat Veszprém környékén
két helyen is tártak fel: Balaton mádin és Papkeszin.

Koravaskori telepekről s ármazó anyagot és megfigyelé-
seket két leletmentés eredményezett. Bercelen és Sármelléken.
Tarcal mellett kőburkolású csontvázás sírokat bolygattak meg. Az
előkerült kerámia korai vaskorra utal. A sírok egyikéből áttört
bronzveret, - talán kocsi rudvég - került elő. A u.n. kimmér jel-
legű anyagot szolgáltató gyér számú lelőhelyünk egyikéről Ártánd-
Zomlapusztáról sírokból származó újabb régészeti anyag gazdagi-
totta a debreceni Déri Muzéumot. Viszont az itt végzet hitele -
sítő ásatás több kimmér anyagot nem eredményezett; szarmata sírok
kerültek elő a lelőhelyen. Balmazújváros-Kárhozati domb-on a
földlehorlás lehetővé tette, hogy egyik alföldi halomunkat alap-
jáig átkutassuk. A halom alól egy sírkamra került elő, nagymére-
tű favázású sírházal. A fából öszerezett sírburkolaton belül a
csontváz ülő helyzetben volt, mellette egyetlen kis bronz haj-
karika. A emetkezést szkíta-korinak határozták meg. Az egyik é-
pitkezés szkíta-sírokat tárt fel Szilvásváradon. A kelta-korba is
átnyúló szkíta temetkezést eredményezett a leletmentés Nógrádkö-
vesden, ahol más korból származó leletanyag is előkerült. Három
korai vaskorból való kincslelet sikeresen megmenteni gyors bea-
vatkozással: Hejőszalontáról, Tiszavasvárról /Büdszentmihály/ és
Zalavár-Ürmőpusztáról. Az utóbbi lelőhely közelében két bronz
umboszerű díszített korongot is találtak egy hosszú tüvel.

A kelta-korból egyes sírokat tárt fel az idejé leletmen-
tés. A balmazújvárosi Kárhozati-domb tetejében egy la-téne urna-
sír edényeit mentették meg. Csontvázású kelta sírok kerültek elő
Koroncson és Sávolyn mellett. Kiemelkedő fontosságú volt a Lábat-
lán-i urnasír nagy edénye, amelynek nyakán bekarcolt rajz látha-
tő. Két ragadozó állat egy szarvasra emlékeztető állatot támad
meg. Az ábrázolás módja a hazai kelta művészet egyedülálló emlé-
ke. A késői - la Tène korból származó telep egy részletét tártak
fel Szentendren mellett. A tabáni ásatásokból ismert "dák"-nak
mondott kerámia került elő a telepen.

Római zárt települések egy-egy kisebb részletét tártak
fel régészeink Szombathely é Győr egyes akóházainak építkezé-
sekor. Hosszabb leletmentés folyt a Sz. szhalombatta-Dunafüredi
tábortól /Mitrka/ északra, ahol több római épületrészletet tár-
tak fel a l. za beépítésű településből /II-III.sz./o. Az egyik é-
pületen belül egy IV.sz.-ból származó átépítést is megfigyeltek.
Ugyanitt a Imes-utat átvágták. Mezőkeresztesin egy római villa kis
részlete került elő. Római településekhez tartozó hulladékgödörö-
ket találtak sok kerámiával Eszteromban és Várpalotán. Környe
község belterületén az ismert későrómai erdő újabb részleteit
hozta felszínre egy nagy felhőszakadás. Sósórómai csontvázású sí-
rokat tártak fel Szentendren, a tábortól délre fekvő, már koráb-
ban ismert temetőből, Füzfőn, Gölle-Heténypusztán és Válon. Római
feliratos kő került elő Kövágóbr. határában a középkori ecseri
templomból, valamint faragott építészeti emlékeket fedeztek fel
Csopakon. Római zárt emléket három jött be muzeumainkba. Kettő
a III.sz.-ból, Sztálinváros területéről és egy a IV.sz.-ból, Pap-
bárlól.

Az Alföld szarmata lakosságának igen jelentős emléke -

anyagát mentette meg az ideai leletmentés. A multból ismert lelőhelyeken tovább folyt az ásás, így Békéssámszon-Szárász és Kardoskut-Sportpályán szarmata telepek részleteit; Fardoskut-Rostás-tanya, Katymár-Kigyóser Orosháza-tanyák-Vasutállomás lelőhelyeken sírokat tártak fel. Újabb szarmata telepeket ismertek meg Hódmezővásárhely-Téglagyár és Nagymágócs-Bojtártelek lelőhelyekről. Telep és temető mutatkozott Gyán a téglagyár területén. Feltehetőleg nagyobb temetőből egyes sírokat tártak fel Artánd-Zsolnypusztán, Kecskemét-Miklóstelepen, Nádudvar-Vajózugban és Táplógyörgye-Téglagyárban. Leletekben igen gazdagnak ígérkezik az eddig feltárt hét sír alapján a Kiskunfélegyháza területén utópitéskor mégis temető. /Külső Galambos-pusztá./

A népvándorlás korából aránylag kevés eredményt hozott az ideai leletmentés. Méreteiben is kiemelkedő munka folyt Előszállás-Ménésmajor területén az egyik gazdag avarkori temetőben. Ez az ásás már a mult évben megkezdődött. Eddig 250 sírnál többet tártak fel, de a leletmentés még koránt sincs befejezve. Keszthely-Ménstelepen és Hévíz-Dobogón az u.n. Keszthely-kulturás temetők egy-egy melléklet nélküli sírja került elő, a már alaposan kiaknázott lelőhelyekről. Fájdalmas veszteség érte régésztünk az iszkaszentgyörgyi avar temető elpusztításával.

Három honfoglaláskori temetőt említhetünk meg: Bátmonostor-Kispusztán, Mindszenten és Szentes-Borbásföldön tártak fel ilyeneket. Az első még további sírokat ígér, az utolsó lelőhely viszont új fontos megfigyelésekre nyújtott lehetőséget.

A leletmentés arra törekedett, hogy az állandóan veszélyeztetett halimbai Árpád-kori temetőt lehetőleg teljes egészében feltárja. Ez nagyrészt sikerült is. A még feltáratlan elenyészően kevés rész feltárása ez évre maradt. Eddig itt közel 600 sírt tártak fel. Majdnem mindegyik veszélyeztetett Árpád-kori temetőben folyt leletmentő ásás az elmúlt évben. Így Csátalja-Vágotthegyen további 23 sírt tártak fel. Jászberény-Szentpálhalmon 21 sírt, Orosháza-Ravasztanyán 7 sírt, Kardoskut-Hajdu Balint tanyán 3 sírt, Nagymágócs-Homokbányában pedig hét alkalommal összesen 14 sírt ástak ki. Újabb lelőhelyek is voltak, Bóly és Kisterenye, ahol néhány sírt ugyancsak megmentett az ásás. A későbbi magyar középkorból is feltártak sírokat: Baracs-Apát szálláson 7 sírt, Katymáron 23 sírt, Sükösdön is megfigyelték egy ilyen sírt, végül pedig a Zalavár belterületén 1951-ben félbehagyott temető veszélyeztetett sírjait mentették meg. Középkori faluk részleteiből tártak fel hazákat Budapest-Budatétényben, Debrecen-Szatán a középkori csut falu helyén. Középkori templomok és kolostor részletek kerültek elő Debrecen belterületén a Csapó-utcában, Esztergom-szigeten és Győrben a Vas Gereben-ut-cában. Bizonytalan eredetű középkori leletanyagok váltak ismertté Érd-ről. Visegrádon a palotától távolabb középkori épület részleteit tártak fel, melyben egy manufaktúrát sejthetünk /XIV sz./.

Újabbkori leletmentés volt Nagykanizsa törökkori várában, Mohácson a Csele patak mellett. Az utóbbi helyen egy tömegsír került elő. Épületek és kerámia a XVI-XVII.sz.-ból Győr város belterületén és Nyirbátorban a templomdombon jött elő. Végül Balassagyarmaton egy XVIII.sz.ból származó temető néhány sírját tártak fel.

Az itt röviden felsorolt leletmentéseket különböző szempontokból értékelhetjük. Kiemelhetjük azt, hogy az ideai le-

letmentés mennyivel több lelőhelyről hozott leleteket, mint a tavalyi év hasonló munkája. Vagy, hogy a leletmentő munka az idén mennyivel nagyobb méretű volt, mint tavaly, ha a lelőhelyek kiaknázását vesszük tekintetbe. Azt minden esetre megállapíthatjuk, hogy a tavalyi költségvetési előirányzatnak két és fél-szeresét használtuk fel leletmentésre és még ez az összeg sem volt elég az összes leletmentés lebonyolítására. Erőtlenül megindultunk azon az úton, amely a leletmentésben minden esetben megkívánja a hitelesítő ásatást és a tudományosan értékelhető leletösszefüggésekre törekszik. Ha e törekvésünket mindenben nem sikerült keresztülvinni, abban leginkább a rendelkezésre álló összeg keretei akadályozták meg. Talán még korai volna a leletmentések tudományos értékeléséről beszélni, hiszen a nagy munkák jelentései még nem mind futottak be az Adattárba. Azt már most is elmondhatjuk azonban, hogy ezen a téren is nagy előrelépéssel számolhatunk.

Megállapíthatjuk azt is, hogy a vidéki kartársaink ebben az évben fokozottabban vettek részt a leletmentésekben. Ez igen méltányos is, mivel a Történeti Múzeum dolgozói jobban el voltak foglalva vidéki múzeumaink raktárrendezésével. A leletmentések nagyobb mennyisége viszont azt is megmutatta, hogy vidéki kartársainknak mennyire fel kell készülni a különböző korok régészeti emlékeinek megmentésére. Gyakorlati szakmai tudásukat fejleszteniük kell, hogy a különböző korokból származó régészeti objektumokat egyforma szakszerűséggel tárják fel, még ha az általuk művelt szakleleteihez jobban is vonzódnak. Ezen a téren már szép eredményeket értek el, lépéseket tettünk a szakmai soványulás leküzdésére ezen a téren is. A feladatok ránevelték szakembereinket egymás támogatására, hiszen ezeket csakis kollektív segíteni akarással lehetett elvégezni. Fiatal kutatóink igen eredményesen vettek részt ezekben a munkálatokban és sok nehéz leletmentésben állták meg sikerrel a próbát. Mindezekről talán máskor beszélhetünk a közeljövőben a leletmentések eredményeit értékeljük, hozzákapcsolva azokat a tennivalókat, amelyek a bekerült leletek restaurálásával, majd ösztétizálásával kapcsolatban szeretnék elmondani. Itt most csak a leletmentések kezdeti mozzanatával a leletbejelentésekkel szeretnék foglalkozni, néhány eredményre és néhány hibára rámutatni.

A leletbejelentések alapján indul meg a mentés. Az itt mutatkozó eredmények és hibák felsorolásából vidéki kartársaink további feladataihoz talán segítséget kaphatnak. Figyeljük meg, hogy területileg hogyan oszlanak meg a leletmentések. Fel kell tételeznünk, hogy hazánkban eltekintve néhány nagyobb építkezéstől (Sztálinváros, Kazincbarcika, Tiszalök, stb.) körülbelül egyformán van földmunka, vagy legalábbis egyformán kerülnek ki a földből régiségek. A véletlen évről-évre talán közrejátszik bizonyos kisebb eltolódásokban, de általában hazánk egész területén egyforma gazdagsággal várhatunk régészeti leleteket. Ennek ellenére mégis nagyon nagy különbségek vannak a bejelentett leletek számát illetően az egyes vidéki múzeumok területén és így természetesen ennek következményeként a leletmentések is területenkénti elosztásban igen nagy különbségeket mutatnak fel. Mint egységeket vegyük az egyes múzeumok gyűjtőterületeit, természetesen figyelembe véve a terület nagyságát. Vannak olyan vidéki múzeumaink, amelyek területükön folyó minden földmunkáról azonnal értesülnek és erre mindig kiemelkedő példát kell felhoznom a debreceni Déry Múzeumot, amely nemcsak saját gyűjtőterületéről

kap azonnali értesítést, hanem a vele szomszédos területekről is. Ezeket azonnal továbbítja a MNM Adattárán keresztül az illetékes múzeumnak. Ez nem véletlen! Külső megfigyelő hálózatát lassan, eredménnyel építette ki és azok állandóan kapcsolatban vannak a múzeummal. Különösen ki kell emelnünk ebben a közgalomban azt a tényt, hogy a múzeumnak évekig nem volt régész szakembere, a jelentőhálózat mégis működött, sőt egyre jobban erősödött. Ebben az évben tíz esetben jelentettek régészeti anyagot saját gyűjtőterületükről, de több esetben a szomszédos területekről is futottak be jelentések. Ez azonban nem egyedüli példa. A nagyobb múzeumok közül jelentős figyelőhálózattal rendelkezik például a szentesi Koszta József Múzeum, amely nem nagy gyűjtőterületéről nyolc leletet jelentett be. De igen eredményes munkát végzett a veszprémi Bakonyi Múzeum, vagy a székesfehérvári István király Múzeum is. Kisebb gyűjtőterületekről is nagyon eredményes munkát könyvelhetnek el a balassagyarmati Palóc Múzeum és a bajai Türr István Múzeum. Régi, de azt hisszük továbbfejleszthető jelentőhálózattal rendelkezik a miskolci Herman Ottó Múzeum, amely ugyancsak szép eredményeket ért el. Kissé szűk körre korlátozódik a győri Xantus János Múzeum tevékenysége, amely igen jó kezdeményezéseket tudott ezen a téren felmutatni, de mintha hálózatának további fejlesztésével megállt volna. Mintaszerű, hogy mennyire figyelemmel kíséri, magában Győr városában az építkezéseket. Nagyon örvendetes, hogy a kisebb gyűjtőterülettel dolgozó múzeumaink közül is néhány mennyire kiemelkedik a leletbejelentésben: a jászberényi Jász Múzeum, az orosházai Szántó Kovács Múzeum, a mohacsi Kanizsai Dorottya Múzeum, a szentendrei Ferenczy Károly Múzeum. Talán csak kisebb gyűjtőterülete miatt marad el a bejelentésekben a hódmezővásárhelyi Tornyai János Múzeum, amely azonban állandó segítséget nyújt a szomszédos múzeumoknak a leletmentésben.

Sok helyen még igen jelentős tennivaló van a leletbejelentők szervezésében, bár ezek az intézmények is értek már el eredményeket. Különösen ott kell megjavítanunk a munkát, ahol a múzeum régészeti anyagban szegény, pl. háborús veszteségei voltak. Ezek a múzeumok most a gyűjtés periódusában vannak, vagy kellene lenniük, márpedig régészeti anyag legnagyobb részét a leletmentésekből jön. Különösen áll ez a kecskeméti Kátona József és keszthelyi Balatoni Múzeumra. Néhány helyen az újabb kezdeményezés megindult, így főleg Sztálinvárosban, vagy Esztergomban. Egy látogatásom az utóbbi helyen arról győzött meg, hogy igen sok leletmentési lehetősége van, a bejelentők sem hiányoznak, csak azok beszerzése, főleg az állandó kapcsolat fenntartása, megfelelő költségvetési keret hiányában nem történhet meg. Erre pedig feltétlenül figyelemmel kell lennünk. Kisebb múzeumainkban sok helyen még csak a vezetők rátermettségének köszönhető, hogy a leletbejelentések befutnak, még nem jutottak el odáig, hogy céltudatosan kifejlesszék bejelentő hálózatukat. Ezek is mutatnak fel azonban szép eredményű leletmentéseket, pl. Kiskunfélegyháza, Makó, vagy Hajduböszörmény.

Most azokról a múzeumokról kell megemlékeznünk, ahol a leletbejelentések valamilyen akadályba ütköznek és így visszaesést mutatnak az elmúlt évvel szemben. Feltűnő, hogy a békecsabai Munkácsy Mihály Múzeum gyűjtőterületéről a leletmentések megtörténnek, de nem a múzeumon keresztül. Ez magában vé-

ve még nem volna baj, mert a leletmentések régész szakember hiányában is megtörténnek. Itt kizárólag az a szervezés hiányzik, amely felhívja a figyelmet arra, hogy ennek a területnek központi intézménye a békéscsabai múzeum. Tehát itt az eredményesebb leletbejelentések a szervezésen múlnak. A nyíregyházi Jósza András Múzeum egyik legnagyobb gyűjtőterületén régész szakember nélkül nem tudja ellátni a terület régészeti megfigyelését. Ezen a téren nagyobb fejlődés nem várható megfelelő régész szakember kinevezése nélkül. A Dunántul nyugati részén a leletbejelentések terén a tavalyihoz képest némi visszaesés mutatkozik, pedig itt is fennáll az a kíváncsi, hogy sok anyagot gyűjtsenek; ez a helyzet a zalaegerszegi Göcseji Múzeumban, a soproni Liszt Ferenc Múzeumban, talán legkevésbé a szombathelyi Savaria Múzeumban. E három múzeumnál objektív okokat is találhatunk a leletbejelentések elmaradására: Zalaegerszeg kiállítás rendezett, Szombathely pedig a raktárányagát rendezte. Ugyancsak visszaesett a leletbejelentés a szolnoki Damjanich János Múzeumban, pedig ez az intézmény a múlt évben igen jelentős eredményeket ért el ezen a téren.

Vannak azután fehér foltok az ország területén, ahonnan egyáltalán nem jönnek leletmentések, vagy ha jönnek is, elvétve érkeznek és azokhoz a múzeumnak semmi köze nincs. Ilyen terület a Dunántul déli része: Baranya, Tolna, Somogy megye területe. Három nagy múzeum területén az idén szinte szünetelt a leletmentés. Különösen feltűnő ez Baranyában, ahol az építkezések is nagy földtömeget mozgatnak meg /Komló/. Egyetlen leletbejelentés volt éppen Komló környékéről. Persze ez nem azt jelenti, hogy a pécsi Janus Pannonius Múzeum szakembereit nem küldöttük ki leletmentésekre. Elvégezték ők a szomszédos múzeumok ilyen jellegű munkáját, pl. a mohácsi múzeum területén. Teljesen esetlegesen és kerülő úton jöttek be jelentések Somogyból, pedig a kaposvári Rippl-Rónai Múzeum régészeti anyaga igen komoly kiegészítésre szorul. A leletmentésben egyáltalán nem vett részt a szekszárdi Balogh Ádám Múzeum, gyűjtőterületéről egyetlen bejelentés nem érkezett. Ez utóbbihoz hasonló a helyzet a mosonmagyaróvári múzeumban, ahonnan már évek óta semmilyen leletbejelentés nem futott be. Azt hisszük, hogy ezeken a területeken csakis a leletbejelentő hálózat teljesen új kiépítésével lehet a helyzeten változtatni. A fel nem sorolt kisebb gyűjtőterületű múzeumokban a leletbejelentések hiánya nem szembetűnő és az a véletlen is mulhat. Viszont nem véletlen ez egy nagyobb területi egységénél, mint Heves megye területe, ahol szervezett régészeti gyűjtés még nem volt. Az egri Dobó István Múzeum még rövid múltra tekinthet vissza. Leletbejelentés nem történt a részéről, pedig a múzeum, régészeti anyagának gyarapításáról nem mondhat le. Mindez sürgeti a leletbejelentő hálózat kiépítését.

Nem áll előttünk tisztán a budapesti Történelmi Múzeum leletmentő tevékenysége. A leletmentések közül csak azokat jelenti a múzeum, amelyeket saját erejéből nem tud elvégezni. Ezekből az adatokból ítélve nagy munkát végez Nagy-Budapest területén. Viszont gyakran kerülő úton jön leletbejelentés az Adattárba és ezek ellenőrzése nem áll módunkban. Itt feltétlenül a Múzeumi Főosztálynak kell, hogy rendezze a leletbejelentéseket.

Végül beszéljünk a Magyar Nemzeti Múzeumhoz beérkező jelentésekről. Dolgozó népünk érdeklődéssel viseltetik a régészeti emlékek iránt. Tudatában elsősorban a Nemzeti Múzeum él, mint olyan intézmény, ahova a régészeti leleteket jelentheti. Ennek ér-

telmében sok leletbejelentés - és hozzátehetjük: nem a szervezett bejelentők levelei - ide futnak be. Ezeket természetesen legtöbbször a vidéki múzeumok felé közvetítjük. Ha azonban a leletbejelentés Budapest közelében van, vagy az illetékes múzeumtól a kiküldhető szakember elfoglalt, úgy a múzeum régészei mennek ki a területre. Ugyanigy azokban az esetekben is, amikor olyan vidéki múzeum területéről jön be a jelentés, ahol régész szakember nincs, Budapest környékén folyt leletmentések közül: Érd-Homokbányában, Lábatlanon, Szászhalombatta-Dunafüreden dolgoztak a régészeti osztály szakemberei. Az éremleletek az eddigi gyakorlat szerint az Éremtárba kerültek. Több helyen a tervásatásokkal megbízott kartársak végeztek kisebb leletmentő ásatásokat, ha azok a tervásatás közvetlen környékén voltak. /Visegrád, Zalavár./ A múlt évi nagyobb ásatások folytatásaként is voltak leletmentések, mint pl. Halimbán. Általában azonban a Nemzeti Múzeumnak nincs bejelentő hálózata és ezt nem is szervezheti meg országosan. A bejelentő hálózatok megszervezése a vidéki múzeumok feladata és reméljük, hogy ez év jelentős leletmentő eredményeit még jóval felülmúlhatjuk, ha a hálózatok kiépítésére nagyobb gondot fordítunk, külső munkatársainkkal az állandó kapcsolatot fenntartjuk, ezt a múzeumi munkát, ennek formáját a tanácsoknál, múzeumbarátok között és az ifjúság körében állandóan propagáljuk.

dr. Radnóti Aladár

AZ ORSZÁGOS SZÉPMŰVÉSZETI MÚZEUM 1953 ÉVI MUNKÁJÁNAK LEGKIE-
MELKEDŐBB EREDMÉNYEI ÉS 1954 ÉVI TERVÉNEK LEGFONTOSABB
PONTJAI.

A múzeum elmúlt évi tudományos munkájában igen je-
lentős eredmények jöttek létre a magyar művészet területén
végzett kutatásokkal kapcsolatban. Elkészült a régi magyar
falfestészet corpora, /Radocsay Dénes/ a magyarországi rena-
szansszal foglalkozó Mátyás és a művészet c. könyv második
kötete, /Balogh Jolán/ s a 17. századi magyarországi festé-
szet története, mely első ízben ad átfogó képet a korai ma-
gyar barokk festészet fejlődéséről. /Garas Klára/

A 19. századi magyar művészet kutatásával kapcso-
latban jelentős monográfiák készültek: Stróbl Alajosról /Vég-
vári Lajosné/ és Zichy Mihályról /Bényi László/. Feldolgozás-
ra került s elkészült Nógrád megye topográfiája Genthon Ist-
ván szerkesztésében.

A régi külföldi művészettel kapcsolatos kutatások
során Pigler Andor a régi képtár egy 16. századi németalföl-
di festő művének tartott képéről megállapította, hogy Loren-
zo Lottonak egy, az irodalomban szereplő elveszettnek hitt mű-
ve. Fenyő Iván egy magántulajdonban lévő német képet Cranach
korai jelentős művének ismert fel.

Népszerűsítő tudományos könyvet írt Szilágyi János György a görög művészet történetéről és Vayer Lajos Rembrandtról.

A restaurátori munka kiemelkedő teljesítménye Taddoi di Bartolo oltárszárny eredeti rétegének felfedése a 19. századi át- festés letisztításával. /Kákay/ Boccati képének tisztítása és resta-aurálása /Devich/ és Courbet birkózók c. képének tisztítása /Sár- dy Brutus/. Németh Kálmán kiemelkedő munkája egy 16. századi német pieta szoborcsoport megtisztítása későbbi felső rétegtől és kie- gészítése.

A múzeum múltévi kiállításai közül kiemelkednek a Goya és Cranach emlékkiállítás, a Daumier és Életkép kiállítás, véla - mint az átrendezett Modern Képtár. Elsőizben került sor a régi képtár anyagából vidéki városokban rendezett kiállítás bemutatására. /Sopronban barokk, Hódmezővásárhelyen életkép kiállítás/

A múzeum anyaga jelentős műtárgyakkal gyarapodott az el- mult év folyamán. A régi képtár a volt Zichy Jenő gyűjteménnyel, a modern képtár a Fővárosi Képtár festmény és grafikai anyagával, a szoborosztály a Zichy múzeumból származó Donner műhely Pietájával és Josef Mader: A szifinksz rejtélye c. munkájával bővült.

A raktárrendezés során a Régi magyar osztály középkori anyagának átrendezését tanulmányi raktárszerűen elkezdte. A modern képtár anyaga az Egyetem utcai helységbe került.

A múzeum épületének helyreállítása során a reneszánsz oszarnok végleges berendezése az olasz freskók elhelyezésével elke- szült.

A múzeum dolgozói számos előadást tartottak a fővárosban és vidéken, részt vettek a vidéki köz- magán- és egyházi-gyűjtemé- nyek leltározásában és ellenőrzésében. Vándorkiállításokat ren- deztek az ország különböző városaiban.

A magyar művészettel kapcsolatos kutatások folytatása - ként ebben az évben elkészül Radocsay Dénes középkori magyarorszá- gi táblaképek corpusának kötete, Balogh Jolán: Mátyás és a művészet c. könyvének első kötete és Garas Klára a magyar barokk festészet további fejlődését tárgyaló, 18. századi kötet.

A múlt századi művészet feldolgozásával kapcsolatban több monográfia készül: Brocky Károly /Szegedi Sándorné/, Markó Károly /Pogány Ö. Gáborné/, Munkácsy Mihály /Végvári-Farkas Zoltán/, Tor- nyai János /Bodnár Éva/, Fényes Adolf /Oelmacher Anna/. A 19. szá- zadi grafikai kutatás során a magyar rajz fejlődésének története /Pataki Dénes/ és a magyar litográfia történetének feldolgozása /Gerázi Teréz/ fejeződik be.

Kiadásra kerül a régi képtár szakkatalógusa a legújabb i- rodalom feldolgozásával /Pigler/. A népszerűsítő kiadványok soro- zatában Dürerről Fenyő Iván és Breughelről Garas Klára, Verescsa - ginról Bacher Béla készít monográfiát. Kiadásra kerül Genthon Ist- ván Magyarország műemlékei c. topográfiája javított, bővített kia- dásban. A magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája Biró Béla szerkesztésében fog megjelenni. Az évek óta tervezett múzeu- mi Évkönyv kiadása az év folyamán megvalósul.

A múzeum kiállítási tervében kiemelkedő esemény a görög-

római állandó kiállítás befejezése, az esztergomi képtár átrendezése, a magyar rézmetszés és rézkarc történeti fejlődését bemutató kiállítás. A grafika nagy mestereinek sorozata Dürer műveinek bemutatására kerül sor. A modern külföldi osz-ly festményekkel, szobrokkal és grafikával bővített állandó kiállítását az Egyetem utcai helyiség kben rendezi meg. A muzeum gazdag és kvalitatós Kupecky műveire való tekintettel Kupecky és kortársai kiállítását rendez a régi képtár. A tájképfestészet fejlődését régi és modern, külföldi és magyar anyaggal az érdekelt osztályok közösen rendezik. A monografikus kiállítások során Paál László, Tornay, Fényes, Derkovits, Szőnyi, Csáky és Ligeti kiállításokat rendez a modern képtár és a szoborosztály.

Fokozottan támogatjuk a vidéki muzeumok munkáját. Ennek megfelelően a székesfehérvári és debreceni muzeum képtárának megtervezése, valamint számos vidéki képzőművészeti kiállítás megrendezésére kerül sor.

A raktározás terén az új magyar képtár korszerű tanulmányi raktárának berendezése a legfontosabb feladat.

A propaganda munka színvonalának emelését szolgálják azok a törekvések, amelyeknek célja: minél több szép kiállítású katalógus és népszerűsítő kiadvány megjelentetése.

Gerszi Teréz és Szegedi Sándorné.

K I Á L L I T Á S

A SZOVJET ÉS A FORRADALOMELŐTTI OROSZ KÉPZŐMŰVÉSZET EREDETI

ALKOTÁSAIBÓL:

1953 december 15.-e nagy eseménye volt a magyar kulturális életnek. Rendkívül tanulságos kiállítás nyílt a Szép művészeti Muzeummal egyesült Fővárosi Képtár helyiségeiben a szovjet és a forradalomelőtti orosz képzőművészet eredeti alkotásaiból. A bemutatott művek a nagy szovjet közgyűjtemények anyagából valók, a moszkvai Tretjakov Képtárból, a leningrádi Orosz Muzeumból, a Kievi Képtárból, stb. Több mint százötven festmény és grafikai alkotás képviselte a tárlatlátogatók előtt a szovjet művészet fejlődésének nagyszerű eredményeit; s ugyanakkor a forradalomelőtti másfélszázad sok-sok remekműve izeltötöt adott a haladó erők drámai küzdelmeiből is, abból a művészi helytállásból, mellyel a cárizmus, a kettős kizsákmányolás ellen, a nép felszabadításáért harcoltak annak idején a legtehetősebb orosz festők.

A kiállításon látott képeket az elmúlt korszakok java terméséből emelték ki a szovjet rendezők, hogy a baráti államok dolgozói minél hitelesebb áttekintést kapjanak a képzőművészet legkimagaslóbb értékeiről. Négy évvel ezelőtt már tapasztalhattuk Budapesten a szovjet festészet nagy hatását, tömegnevelő erejét. Az 1949 őszen, a Nemzeti Szalonban megrende-

zett kiállítást háromszázezren tekintették meg akkor, annyian, ahányan azelőtt még soha nem látogattak meg tárlatot hazánkban. Világossá vált dolgozóink előtt, hogy a helyes úton járó képzőművészet kiérdemli a nép érdeklődését, teljesítményei mindenkinek szólnak, az emberek nagy tömegeinek az érdekeit képviselik.

A mostani kiállítás hasonló visszhangra talált, mert a szocialista realizmus kiváló képzőművészeti példáit sorakoztatta fel. De az érdeklődés fokozódásának is megvolt minden oka, mert a szovjet korszakot jellemző reprezentatív műalkotások mellett a haladó hagyományok megismerésére is alkalmat adott. Bebizonyította, hogy a kizsákmányolásmentes társadalom kulturája minden maradandó értéket felhasznál a nép nevelésére, minden olyan termékét az emberi szellemnek, amely a múltban, az osztálytársadalmak ellentmondásos körülményei között előremutatott, a fejlődést szolgálta, remekművi megfogalmazásban tükrözte vissza a valóságot.

A szovjet festmények és grafikák kézzelfoghatóan tanúsítják azt a tényt, hogy a szocializmus, az épülő kommunizmus országa a virágzó művészetek hazája, ahol páratlan gazdagságu és felkészültségű képzőművészeti tevékenység folyik. A nagyméretű kompozíciók és az ötletes könyvillusztrációk egyaránt azt bizonyítják, hogy a szovjet festők és grafikusok biztos kézzel, tiszta szívvel, világos értelemmel tesznek eleget hivatásuknak. A mesterségbeli tudás minden szükséges ismeretével felszerelten fejezik ki népük érzéseit és gondolatait, jelenítik meg legjelentősebb költőik és íróik írásainak szellemét. Bámulatos az az érettség, ahogyan az emberábrázolás feladatait megoldják, ahogyan az egyéniség tulajdonságai, sajátosságai között a tipikusat is megfogalmazzák. Tudatosítják a hősök erényeit, megismertetik a nézőkkel példamutató képességeiket s ezáltal lelkesítő tettek végre-hajtására ösztönzik őket.

Igen magas színvonalat ért el a Szovjetunióban a párt-történet, a munkásmozgalom eseményeinek ábrázolása. A rettenthetlen elődök bátor cselekedeteiből erőt merithet mindenki a mai tennivalók elvégzésére, az esetleges nehézségek legyőzésére, a kedvezőbb körülmények között kibontakozó szabad élet szépségeinek a megbecsülésére. P. V. Vasziljev Lenin portréja, Sz. M. Bondar Sztálin portréja találóan jelképezi a párt vezető szerepét, a forradalmi átalakulás világtörténelmi horderejű jelentőségét. Az arc-
mások és életképek hangsúlyozzák a szovjet hősök élenjáró szerepét, a társadalmi harcokban, tudományban, művészetben, a csatateremen, a termelésben elért döntő sikereit. Ezek a jellemek segítették ki a dolgozó emberiséget a nyomor, elnyomottság, reménytelenség kilátástalanságából s nyitották meg a szabad élet távlatait száz és százmilliók előtt.

V. P. Jefanov művészbrigádja hatalmas csoportarcképet festett például a Szovjetunió Tudományos Akadémiája Elnökségének az üléséről, amely az élethűség, ábrázoló gyakorlat lenyűgöző megnyilatkozása. G. Ny. Gorelov, A. A. Abdullajev és mások a termelés ki-tüntetettjeit, a kommunizmus alapjait lerakásának fáradhatatlan munkásait örökítették meg, azokat a követésre méltó szovjet embereket, akik tehetségükkel, meggyőződésükkel a közösséget, a haladást, a békét szolgálják. A kiállítás betekintést engedett a szovjet városok és falvak, üzemek és földek mindennapi problémáiba, a hétköznapi és ünnepnapok epizódjaiba, amelyek mindegyike a boldo-

gulás utját járó nép sorsáról, örömeiről, eredményeiről szól. Erdemes megfigyelni azt az őszinte érdeklődést, amellyel a szovjet művészek a kultúra történetének emlékei felé fordulnak. A. I. Kirillov, egy fiatal festő Gorkij életéből vette ragyogó festményének témáját, azt a jelenetet idézte fel, amikor a szocialista realizmus halhatatlan uttörője a Művész Színház együttesével ismerteti az "Éjjeli menedékhely" elkészült kéziratát. A történelmi pillanat feszültsége szinte betölti a nagy festményt, az elevenen megfestett részletek között érezni lehet Gorkij lángelméjének lenyűgöző erejét.

Az emelkedett, megható jelenetek mellett a szovjet festők gondot fordítanak a természet gazdagságának művészi megfogalmazására is. Sok gyönyörűséget okoznak tájképeik és csendjeleik. A nagy Szovjetunió közelebbi és messzi vidékeinek változatos motivumai megjelennek a képzőművészek alkotásaiban is, a nyugodt síkságok, romantikus hegyek, az emberi kéz nyoma a tájon és az erdők mélyének lírai magánya. Virágcsokrok, gyümölcsök tették még színesebbé, harmonikusabbá, vidámabbá a festészeti anyagot.

Ez a kiállítás azért hagyott mély élményt minden látogatójában, mert a szovjet képzőművészet sokoldalú tevékenységét a klasszikus előzményekkel összefüggésben érzékeltette. A XIX. századi orosz festészet nagy mestereit szinte valamennyit képviselte néhány jó kép, köztük számos világhírű alkotás. A. G. Venecianov parasztlánykája, I. Ny. Kramszkoj Nyekraszov portréja, I. I. Levitan kikötője, V. A. Szerov két arcképe, stb. az igazi festészet lényeges ismérveit felreérthetetlenül bemutatta. Az orosz realisták műveiben - már a múlt században - nyilvánvalóvá vált a művészi szépség valódi értelme: a tömegek felvilágosítása, gyönyörködtetése, a műalkotásnak az a célja, hogy használjon az egyszerű embereknek. Ezt az eszmei emelkedettséget szólaltatta meg a kiállítás anyagában a leg-tömörebben talán Repin feledhetetlen kompozíciójában "A propagandista letartóztatásában." A festői tökéletesség, lélektani igazság, forradalmi bátorság kis remeke egyenes utat mutat mindenkinek, aki a haza üdvét, a nép jólétét, az emberiség békéjét vallja élete céljának.

Pogány Ö. Gábor

VIDÉKI MUZEUMAINK TUDOMÁNYOS MUNKÁJA.

A muzeum és az élet kapcsolata hozza magával, hogy a muzeum feladatai közül azokat kell kiemelnünk, munkatervünkben ki-domborítanunk, amelyek a kulturélet területére hatnak, annak alakulását irányítják.

A muzeumok feladata ma már világos: anyaggyűjtés, megőrzés és feldolgozás. Az előző két feladat az az alap, amelyre ráépülhet a feldolgozó munka. Ezért vettük az előző évek munkatervében ezeket fő feladatnak. Ma, amikor legtöbb muzeumunk raktára áttekinthető rendben tartalmazza az anyagot, a feldolgozáshoz szükséges nyilvántartások is általában használhatók, jogos az a követelmény, hogy a muzeum jellegének megfelelő fő feladat, a tudományos feldolgozó munka kerüljön előtérbe.

Miért szükséges a tudományos munka fontosságának hangsúlyozása?

Sok és valjuk be jogos bírálat érte már kiállításainkat. Joggal vetik szemünkre, hogy kiállításaink sablonosak, nincs meg bennük az a helyi jelleg és szín, amit joggal várná el az ember egy vidéki kiállítástól. Ez így is van. Ennek okát is tudjuk. A legtöbb vidéki kiállításnál hiányzott az anyag tudományos feldolgozása, kiértékelése. A kiállítás rendezőinek tehát nem volt más lehetőségük, mint azokra az összefoglaló munkákra támaszkodni a rendezésnél, melyek országos viszonylatban, a helyi jelleg ki-domborítása nélkül tárgyalják az anyagot. Mondanunk sem kell, hogy ugyanez áll azokra az időszaki kiállításokra is, melyek egy-egy kisebb témá, érdekességet vagy időszerű eseményt igyekeznek bemutatni.

Mindjárt adódik itt az első következtetés: csak a jól feldolgozott, tudományosan ismertett anyagból lehet jó kiállítást készíteni. Csak az ilyen anyag hozza ki a kiállításban azokat a finomságokat és érdekességeket, amelyek a táj, a természet és az ember sajátos körülményeinek az adott helyen megfelelnek, a látogatók érdeklődését lekötik.

Minden muzeum munkatervében több-kevesebb ismeretterjesztő előadás szerepel. Ezek az előadások csak akkor vonzzák a hallgatókat, ha tudományosan megalapozott eredményeket mondanak el, népszerű, - közérthető nyelven. A lexikonból kiollózott, nagy összefoglalásokból összesűritett mondanivaló nem lehet vonzó. Merőben más sikerre számíthat a muzeum anyagának vizsgálatán alapuló, helyi sajátosságokat tárgyaló előadás.

Tudományos munka nélkül tehát nincs jó népszerűsítő munka sem. Ezért nem fogadhatjuk el tehát azokat a kifogásokat, melyek a muzeum tudományos munkájának hiányát népszerűsítő feladatok elvégzésével igyekeznek magyarázni.

A közelmúltban összeállítottuk a publikálatlan ásatások jegyzékét. Tíz-husz kisebb-nagyobb publikálatlan ásatás nem is tartozott a ritkaságok közé. Ma, amikor már nem az öncélú tárgygyűjtés a muzeumok célja, hanem a múlt életének helyes megrajzolása, - súlyos hiba ez. A publikálatlan ásatás bizonyos idő után megfosztja az anyagot leletösszefüggéseitől, leletkörülményeitől, sőt sok esetben még lelőhelyétől is. A feljegyzések elkallódnak, az emléke-

zetre pedig nem lehet tudományos hűséggel építeni. A kutató hanyagsága tényleges kárt okozott tehát, mert hasznavehetetlen anyagot hozott be muzeumába. A publikáció elhanyagolása bizonyára nemcsak a régészeti, hanem néprajzi, természettudományi stb. területen is káros lehet.

A tudományos feldolgozás ezek sz erint bizonyos esetekben etikai kötelesség is!

Azokon a helyeken, ahol a muzeumok a multban is a haladást szolgálták köréjük kristályosodott a város és vidék kulturélete.

Nem vitás, hogy a mai muzeum végső célja az, hogy a helyi kulturélet megváltozott követelményeinek irányítója, mozgatója legyen. Móra, Wosinsky, Csák, Lacskó, Gönczi, Josa, Sötér, Pével munkásságára kell itt gondolnunk, akik lényegesen mostohább körülmények között érték el eredményeiket. Ezek az emberek bizonyára nem érhatték volna el célkitűzéseiket anélkül a határozatlan idejű munkásság nélkül, ami nemcsak világszerte szerzett megbecsülést nevüknek, hanem olyan tudásanyaggal is gazdagította ismereteiket, hogy magárahagyatottságukban is kulturbástyat építhettek a muzeumukból.

Sok szó esik mostanában a muzeológusok szakmai fejlődésének és önképzésének kérdéséről. A megoldást a magunk részéről a tudományos munkában keressük. A legkisebb cikk megírása sem képzelhető el a vonatkozó szakanyag és szakirodalom gondos tanulmányozása, értékelés nélkül. A megírt dolgozat széleskörű kritikai lehetősége a maximalisan legjobb nyújtására készíti a kutatót. Minden újabb dolgozat előre visz, hiszen az előző cikk bővült ismeretanyagára és szemléletére épül rá. Ez a út tehát a fejlődés legbiztosabb, legigazibb és tegyük hozzá, legjobban mérhető módja.

Nagyon jól tudjuk, hogy a tudományos munkának is megvannak az alapkövetelményei. A feldolgozandó tárgy- vagy tárgycsoportnak össze kell szedni az iroda omban ismertetett, de a publikálatlan analógiát is. A kutatónak muzeumokat kell látnia, olyan könyvekhez kell jutnia, melyek muzeumában esetleg nincsenek meg. Ezeket a körülményeket gondosan mérlegelte a Főosztály az 1954. évi tudományos munkatervek elbírálásakor. A adott téma követelményeinek mértén budapesti könyvtári kutatómunkát, budapesti és vidéki muzeumi anyaggyűjtést tett lehetővé a vidéki kutatók számára. Megvan tehát az a reális alap, ami lehetővé teszi azt, hogy tudományos folyóirataink lapjain egyre többet találkozzunk majd a felszabadulás óta eléggé hallgatónak számító vidéki kutatóink neveivel.

Sági Károly .

A NÉPRAJZI MUZEUM VISELETI KIÁLLI- TÁSA.

A Néprajzi Múzeum tudományos és ismeretterjesztő munkájának igen jelentős, példamutató eredménye az 1953 október 3-án megnyitott viseleti kiállítás. A kiállítás gazdag anyaga, módszere, kivitelezése, technikai megoldásai egyaránt a tudományos és népművelési munka nagymértékű fellendüléséről, minőségi változásáról tanuskodnak. Mindezt igen figyelemreméltónak kell tartanunk, ha tekintetbe vesszük azt, hogy a Horthy-rendszerben a Néprajzi Múzeum a Magyar Nemzeti Múzeum legelhanyagoltabb, a legjobban mellőzött intézménye volt. Amíg pl. a gyöngyösbokréta sokezer pengős rendszeres évi támogatást kapott, a Néprajzi Múzeum költségvetéséből gyakran még írógéppapírra sem jutott. A múzeum tudományos dolgozói kutató és gyűjtőmunkájuk költségeit legtöbbször saját zsebükből fizették. Ezt az állapotot a múzeum gyűjteményei is híven tükrözték. Tárgyak vásárlására alig volt pénz, s a gyarapodás főként ajándékokból állt.

A Néprajzi Múzeum textilanyagának, viseleti gyűjteményének alapját az ezredéves országos kiállításra összegyűjtött tárgyak képezik. /V.ö.Kovács Gyula: A néprajzi kiállítás. Ethnographia, 1896. VII. 253-272.; Jankó János: Az ezredéves országos kiállítás néprajzi faluja. Budapest, 1897./ Ennek az anyagnak kiegészítése, tervszerű gyarapítása csak az 1920-as évek végén kezdődött, azonban komoly eredményekről akkor sem lehetett szó, mert a múzeum költségvetési kerete a tudományos igényeket kielégítő tárgyvásárlást nem tette lehetővé. A döntő változást a múzeum gyűjteménygyarapításában is a felszabadulás hozta meg. A felszabadulás után kezdődött meg a teljes kosztümök gyűjtése, azoknak kiegészítő darabjaival, majd egy-egy himzésfajtának begyűjtése alakulásában, motívumváltozataival együtt. Az utóbbi évek gyűjtése a múzeum viseleti anyagát jelentős számu, tudományos hitelű tárgyakkal gazdagította. Amíg a Néprajzi Múzeum magyarországi viseleti tárgyainak száma 1938-ban 12.500 volt, ez a szám 1953-ban 30.000-re emelkedett.

A jó muzeumi kiállítás elengedhetetlen feltétele a tudományos hitelű gazdag tárgyi anyag. Eppen azért a Néprajzi Múzeumban is csak akkor vetődhetett fel a viseleti kiállítás megrendezésének gondolata, kb. három évvel ezelőtt, amikor a begyűjtött viseleti tárgyak viszonylag már megközelítően hű képet adtak az ország egyes tájainak népviseletéről s a viseletváltozás gazdasági és társadalmi tényezőiről. Sőt, a viseleti tárgyak, kosztümök, szöttesek és himzések tervszerű gyűjtése, a régi anyag hiányainak kiegészítése a kiállítási terv óta csak fokozódott. A kiállítást közvetlenül megelőző időben, sőt a kiállítás közben is még egyre több tárgy felkutatása és megvásárlása vált szükségessé.

Fél Edit osztályvezető, a viseleti- és textilanyag muzeológusa a kiállítás megrendezését eredetileg a Néprajzi Múzeum elsőemeleti előcsarnokában és ezenkívül két teremben 1952-re tervezte. Azonban a kiállítás mondanivalója, a tárgyi és dokumentációs, szemléltető anyag a kiállítási helyiségek kibővítését tette szükségessé. Így rendeződött meg a kiállítás az előcsarnokban és

ezenkívül öt teremben, 120 folyóméter vitrin-felületen.

A kiállítás megrendezésének első lépése a tematikai terv elkészítése volt. Ezután vázlatos rajzok készültek a termekről, s azoknak alapján tervezte meg a kiállítás rendezője a vitrineket, amelyek a múzeum asztalos műhelyében készültek. A vitrinek egységei a rendelkezésre álló üvegnértékből adódtak 1.20 m szélesre és 2.00 m magasra, bár 1.90 m-es magasság is elég lett volna. Hogy a vitrinmagasság ne essen ki a látószögből, a vitrinek 50 cm-es aljazatot kaptak. A kiállítás-rendező azt a szempontot tartotta szem előtt, hogy a sokszor nagyon tarka és heterogén anyag csak a nyugodt, egyöntetű keretben érvényesül s ezért választotta vitrinek vázának festésére az acélszürke színt, a falak festésére pedig a trianon-szürkét. A vitrinek hátát, a tulajdonképpeni kiállítási felületet az előbbi szempontnak megfelelően finom szövésű világos drapp jutával v nták be.

A vitrinüvegek méreteiből, illetve a vitrinegységek-ből a falak méreteinek megfelelően 240, 360 és 480 cm széles vitrinek adódtak, amelyek a kiállítási termék falfelületeit teljesen körülveszi. A termék közepébe vitrin nem került, csupán padok, ahol a látogatók megpihenhetnek. A vitrinek mélysége általában 40 cm. Azonban az előcsarnokba, ahol a vászon-neműek kerültek kiállításra, készültek keskenyebbek is. Ezek kétoldalasak, középen hosszában elválasztva. Ugyanis ezek nem a falak elé kerültek s az elválasztó deszkafal mindkét oldalá-ra kerültek tárgyak.

A kiállítási anyag kiválogatása a tematikai terv szerint történt. A kiválogatás után az egyes témacsoportokhoz tartozó tárgyakat a raktárhelyiségben felpróbálták a külön erre a célra készített 120x200 cm-es vitrinegységre. Minden egyes próba után vázlatraja készült a vitrinegységen elhelyezésre kerülő tárgyakról s próbák végére érve elkészült az egész kiállítás vázlatos forgatókönyve is. Az így kiválogatott és összeállított anyag a próba után dobozokba került s a dobozokon feltüntették, hogy a benne elhelyezett tárgyak melyik kiállítási terem melyik vitrinjébe kerülnek.

A vitrinek anyagának betervezése, a forgatókönyv vázlatának elkészítése után a kiállítás tematikáját, magyarázó szövegeit, illusztrációs anyagát, kivitelezési módját a főigazgatóval történt megbeszélés után a múzeum szakköre vitatta meg. Ezután váltak véglegessé a kiállítási tervek.

A kivitelezés első mozzanata a kiállítási anyag elő-készítése volt. A kiállítandó tárgyakat restaurálták, kimosták, kivasalták. Ez a munka azonban mindig csak egy terem anyagára terjedt ki s amíg a rendb hozott anyag kiállításra nem került, addig a következő terem anyagának csak a javításához fogtak hozzá. Itt hangsúlyozni kell, - s ezt sok vidéki múzeum kiállítási anyaga indokolja, - hogy a múzeumba begyűjtött tárgyak nem mindig, sőt a leggyakrabban nem kiállításképesek. Különösen így van ez a textil-tárgyakkal. Bár a múzeum évtizedek során kiképzett mosó, vasaló asszonyokat, a különleges ráncolások, plisz-szék stb. elkészítéséhez, felujtásához, továbbá egyes kosztü-mök összeállításához a múzeum a tárgyak származási helyéről is hívott hozzáértő segítséget.

Az előbbi előkészítő munkálatokkal egyidőben megindult

az illusztrációs anyag kiválogatása is, amely kétirányú volt: a muzeum fényképanyagának átnézése és azoknak a fényképeknek kiválogatása, amelyek a kiállított tárgyakat, viseleti darabokat használatukban ábrázolják és azoknak a régi metszeteknek az összeállítását, amelyek a történeti anyagot mutatják be.

A tulajdonképpeni kivitelezés az öt terem anyagának a vitrinekbe való behelyezésével - gyöngén rögzítve - történt. Amikor az öt terem és az előcsarnok anyaga teljesen együtt volt, akkor készült el a magyarázó szövegek végleges formája, akkor állapították meg az illusztrációs fényképek és metszetek méreteit, helyeit. A kiállítási munkálatok következő fázisa a tárgyak végleges rögzítése, a feliratok, fényképek és metszetek elhelyezése volt. Ugyanakkor megtörtént a kiállított tárgyak leltári számainak ellenőrzése is, annak a jegyzéknek az alapján, amely akkor készült el, amikor a kiállítási tárgyakat a raktárból a kiállítási helyiségekbe vitték.

A Néprajzi Múzeum viseleti kiállításának egyik jellegzetessége, hogy a tárgyak elhelyezését, a kivitelezés technikai megoldásait a kiállítás rendezője jórészt sajátmaga végezte. A kosztümök kiállításához szükséges testek, amelyek a kosztümöket előlről, oldalról vagy hátulról mutatják be, kiállítás közben készültek az igénynek megfelelően, mindig a ruha méretéhez és a kifejezni kívánt testtartáshoz. A szempont az volt, hogy minden viselet egy arra jellemző tartásban kerüljön bemutatásra, tehát másképp az egyes munkaalkalmaknál használt viseletek, másképp az ünneplő ruha. De ezenkívül is más tartást kellett adni a gyermek, mást a fiatal vagy öreg ruhájának, illetve alakjának. A bábuk, természetesen, fej és kéz nélkül készültek, pontos anatómiai arányokkal, amelyek valóságyszerűen hatnak. A tulajdonképpen lapos szőttéseket, himzéseket úgy állították ki, hogy funkciójuk kifejezésre jusson, tehát a párnákat kitömött végeikkel, jelezve egyben azt is, hogyan vannak az ágyon elhelyezve. Egy lepedővéget ágyvégen mutattak be, a kendővégeket és egyéb lepleket hajtogatva, kötve, ahogy a valóságban megjelennek, illetve megjelentek.

A kiállított textil- és viseleti tárgyak részbeni magyarázata céljából, részben azért, hogy a sok textilnemű egyhangúsága kiküszöbölhető legyen, a vitrinekbe más jellegű tárgyak is kerültek. Így pl. a vászonhoz a mángorlók, mosósúlykok, üvegvasalók, a pásztorviselethez a pásztorélet tárgyai, a gyermekviselethez a gyermekjátékok, stb.

Ennyit tartottunk szükségesnek elmondani a kiállítás előkészítéséről, kivitelezéséről. A kiállított anyagról, a kiállítás mondanivalójáról, eszmei tartalmáról ezután szólunk. A kiállítás pontos címe: A magyar népviseletek története. Tehát, amennyire ezt a rendelkezésre álló muzeumi anyag lehetővé tette, a kiállítás keretében bemutatásra kerültek az ország különböző tájegységeinek jellegzetes viseletei, viseleti darabjai történeti fejlődésükben, általában a múlt század derekától napjainkig. A metszetek a XVII., XVIII. és XIX. század viselettörténeti anyagát szemléltetik. A kiállított tárgyak elhelyezése, a magyarázó szövegek és illusztrációs fényképek együtt maradéktalanul kifejezik a kiállítás célját, sőt, ezenkívül világosan, szembetűnően mutatják be az egyes viseleti tárgyak anyagát, elkészítési módját, díszítését, funkcióját, továbbá az anyag, a technika és a forma változását.

A muzeum elsőemeleti előcsarnokában a népviseletnek azok az alapelvei kerültek bemutatásra, amelyek a szövet szélességéhez, a lenyuzott állatbőr természetes formájához igazodnak. Ezek képviselik a legrégebb ruhadarabokat, amelyekből helyenként még a múlt század derekán is kitelt a teljes öltözet. A bemutatott tárgyak, az illusztrációs anyag és a magyarázó szövegek maradéktalanul megismertetik a látogatót a ruhaanyagok szabásával, elkészítési módjával, a vászonból készült ruhafélék mosásával, mángorlásával stb. Az előcsarnoki tárlók tárgyi anyagának gazdagsága elénk tárja a vászonból készült ruhaféléket, azok fejlődését, a lepel ruhákat, a fonál- és textilfestést /kékfestő/, továbbá a bocskort, a csizmát, a bőrruhákat és a múlt század legjellegzetesebb ruhadarabját, a szűrőt. Az előcsarnoki kiállítási anyagot egy teljes kapuvári viselet bemutatása zárja be, amely rendkívül szemléltetően új technikai megoldásban - hosszanti metszetben - baloldalon a teljes viselet, jobboldalon egyes darabjait, az alsó és felső ruhákkal együtt az öltözés és viselés sorrendjében mutatja be.

Az első terem a nyugati és keleti palócok, továbbá a matyók teljes viseletét és jellegzetes ruhadarabjait szemlélteti. Nemcsak az ünneplő ruha szín pompáját találjuk meg itt, hanem a verejtékes munkához igazodó viseletet, ruhadarabokat is. A kiállított anyag elénk tárja, hogy a paraszti viselet formájában és színében jelöli, fejezi ki viselőjének korát, állapotát és az alkalmat, amikor felöltö. A palóc szűrő szemlélésénél tudjuk meg, mit jelent, mi az eredete annak a közmondásnak, hogy "kitették a szűrét." A palóc legény lánynézőben, bucsuzáskor akarva a lányos háznál felejtette szűrét. Ha másnap reggel meglátta a tornácán, már tudta, hogy nincs több keresnivalója a lányosháznál. Ha azonban be kellett mennie szűréért a házba, ez annak a jele volt, hogy szívesen látják kérőnek.

A matyó viselet bemutatása a második teremben az öregek ruhájával, a hendergővel, a fejdíszekkel, a himzéssel folytatódik. Itt kerültek még kiállításra a bihari, a jászági, a nyírségi parasztok, a debreceni civisek öltözetei. Látjuk a matyó himzés fejlődését. A régi matyó himzést, amelyet a vászonlepedők szélein találunk. Ennek hármasszertű ritkás virágmintáit piros-kék pamutfonállal varrták. Ez a himzőstílus a hetvenes években a szücs-himzés hatására átalakul: a minták zsufolódnak és több színnel varrják azokat. 1880 után kezdik használni a gyapju himzőfonalat, majd a szücsselymet, e század elején pedig a műselymet. A nyírségi parasztság ruhadarabjai a vidék társadalmi-gazdasági helyzetét is visszatükrözi. Nagybirtokok, számos kismemesi birtok és nagyszámu nincstelen szegénység jellemezte Nyírség társadalmát. A szegénység múlt századi életének tájékozta jellegzetes vonása a kisvízi halászat, a vadászat, a nyírvíz-csapolás, a szikso gyűjtés a tavak kiszáradt medrében. A gabonatermelés fellendülése óta a homokos Nyírség a rozs, dohány, főleg pedig a burgonya országos jelentőségű termőhelye. Ennek megfelelően a múlt század hazivászon ruhái egyszerűek voltak s ezeket korán felváltották a bolti kelmeből készült polgáriás izlésű darabok. Ebben a teremben találjuk meg a férfi viselet régi darabjait, a bőrből készült szijjakat, az övet, a tüsszöt. A széles bőrtüsszöt az Alföldön is viselték, de használata a múlt század derekára már divatját multá. Itt találjuk meg a XVIII. században az Alföldön elterjedt gubát, amelynek gyapju-

fürtjeit a szövőszéken egyenként illesztették a szövődékbe. Nem hiányzik az uton járó ember felszerelésének tartozéka, a tarisznya sem. Megismerjük a szegénység készségét, a vászontarisznyát, a szőrtarisznyát, a módos paraszt borju- vagy csikóbőrből csináltatott tarisznyáját.

A szücsipar központjai közül a mult században a jász-sági szücsmesterség volt a legjelentősebb. Jászberényben még a kilencvenes években is 300 szücsmester dolgozott. Varrtak férfi és női subát, ködmönöket, melleseket, dohányzacskókat. Az ünnepi darabokat diszitették is. A szücsmesterségnek ezek a darabjai a magyar diszitőművészet jellegzetes és ritka példányai.

A harmadik terem anyaga az alföldi pásztorok életformáját, ruháját, a kunhimzést, a kunsüveget, a hódmezővásárhelyi himzést, az alföldi városok ezüstgombos, csattos posztóruhadarabjait, a drága anyagokból készült polgáris női oltózetet ismerteti. Megtálaljuk a bihari szür sajátos stílusát, az alföldi városok és jász-kun kerületek módos gazdáinak ujjatlan, fekete posztóból készült köpönyegeit.

Külön szímmel jelentkezik a kiállításban a somogyi pásztor. A magyarító szöveg elmondja, hogy a korai középkorban szinte az egész Somogyot erdők borították. Neve a som szóból származik s az erdőben bőven termő vadgyümölcsre utal. Még a mult században is sok erdejében jószágot legeltettek. A tölgyesekben disznót makkoltattak, a kiterjedt nagybirtokok erdeiben sokezer birkát neveltek. A nyájukat a híres somogyi pásztorok: kanászok, juhászok gondozták. Az erdők adtak menedéket a somogyi betyároknak is, akiknek viselete hasonló volt a pásztorokéhoz, maguk is sokszor pásztorból lettek betyárrá.

A negyedik terem a sárközi és rábaközi viselet változását, főkötőit, szőtteseit, himzéseit, a somogyi fehér gyászt, az öregembert, a komatálás kislányt mutatja be, továbbá a szentgáli kispalotya vadászt. A kiállítási anyagból ki kell emelnünk a sárközi szőtteseket. A dunántúli szövőmesterségnek leggazdagabb hagyományait a Sárköz őrzi. Szőtteseiben a takácsszőttes és a parasztszőttes diszitőelemeit egyaránt megtaláljuk, amelyeknek a tömörség és a tulnyomon mérteni minták a jellemzők. A kapuvári viselet híven tükrözi vissza a gazdasági és a ruházatkodás egymáshoz való viszonyát. Kapuváron korán megindult az árutermelés, bár ez a fejlődés a hatalmas Esterházy uradalom szorításával küzdött. Így Kapuváron más vidékeinknél korábban vált divattá a színes drága selyemből, bársonyból varrt viselet, amely szinte változatlanul maradt meg napjainkig.

Az ötödik terem Sióagárd, Kalocsa, Pestkörnyék és Tura népviseleti jellegzetességeit ismerteti. Sióagárd a Sió és Sárköz között, a közeli Sárközhez hasonló mocsaras vidéken települt. A vizek lecsapolása a mult század végén gyökeres átalakulást hozott életmódjában. Termővé vált földjein belte jes kertművelés kezdődött, sokan a paprikatevelésre tértek át s paprikájukkal három-négy vármegye faluit is bejárták. Ez a gazdasági átalakulás sajátosan megmutatkozik a sajátos helyi formára drága brokátból készült ünnepi viseletben. Figyelemre méltó, hogy a sióagárdi nők szövetségükben ma már a városi otthonok diszitására is hímeznek. Elemeiben a különféle kulturhatások erőteljes megnyilatkozását szemlélteti a XVIII. század elején újratelepült Kalocsa viselete, himzése. A pestkörnyéki és a turai tárgyak, viseletek szintén

alkalmasak arra, hogy azokban az életforma változását is felismerjük.

Összefoglalva a Néprajzi Múzeum viseleti kiállításának rövid, vázlatos ismertetését, megállapíthatjuk, hogy mind a kiállítás előkészítése, mind a kivitelezése, technikai megoldásai hasonló tárgy néprajzi kiállításainknak példaképe lehet. A tárgyak művészi elrendezése, módszeres elhelyezése, a szemléltető eszközök arányossága, változatossága és összhangja a legnesszebbmőbb tárgyismeretről, igényes tudományos előkészítő munkáról tanuskodik.

A következő kiállítások érdekében is, kívánatosnak látszik, hogy muzeumaink népművelési feladataival szorosan összefüggő észrevételeinknek is hangot adjunk. Szakembereinket a kiállítás anyaga tartalmi és formai szempontból hiánytalanul kielégíti. Arról azonban nem vagyunk teljes mértékben meggyőződve, hogy a kiállítást látogató közönség éppen olyan világosan látná az összefüggéseket és a kiállítás tendenciáját, mint néprajzosaink. Nem domborodik ki kellőképpen a paraszti társadalom fejlődése és a viselet változása közötti szoros kapcsolat. Igaz az, hogy régebbi gyűjtéseink anyaga korlátozza ezt a lehetőséget s ezeknek a hiányosságoknak a kiküszöbölése mai gyűjtéseink feladata.

Részint az előbbiek következménye, hogy egy-egy táj vagy falu viseletén belül nem tűnik ki elég erőteljesen a falu társadalmának rétegződése, illetve a rétegződés vetülete a viseletben. A kiállított tárgyak ugyan a legtöbb esetben kifejezik, elmondják ezt, azonban a magyarázó szövegek erre vonatkozó részei nem eléggé kifejezőek. Nem mondják el világosan az érdeklődők részére azokat az összefüggéseket, amelyeket a szakemberek természetesen tartanak. Ez a hiányosság különösen akkor mutatkozik, ha a látogatók tárlatvezető nélkül nézik végig a termeket.

A szövegekről részben már szóltunk ugyan, azonban meg kell jegyeznünk; az idézetek, a népdalszövegek ötletesen egészítik ki a tárgyak mondanivalóját, de az összekötő szöveg hiányosságait a nagyközönség részére nem pótolhatják. Igen helyesnek tartjuk a tárgy történetének elmondását egy-egy kiállítási tárgycsoport bevezetőjeként, azonban, úgy látjuk, mind a táj és a viselet történetének, mind a táj és a viselet sajátosságainak behatóbb ismertetése lett volna kívánatos.

Összegezve a kiállításról elmondottakat, ismételtén megállapíthatjuk, hogy az a szakember számára tartalmában és formájában kifogástalan, kivitelezésben példamutató, formájában esztétikusan szép. A fenti hiányosságok kiküszöbölésével a nagyközönség számára nemcsak lebilincselő élményt, hanem a társadalom fejlődésének fontos és tanulságos ismeretét is nyújtja a néprajztudomány tárgyi anyagának, a paraszti ruházkodás fejlődésének tükrében. A hiányosságok okai nem csupán a kiállított anyagban, a kivitelezés milyenségében keresendők. A Múzeumi Főosztály feladata lett volna, hogy az összeállított kiállítási anyagot és annak forgatókönyvét, néprajzi szakemberek és a Főosztály illetékes dolgozóinak bevonásával a népművelési igények maradéktalan kielégítése szempontjából is megvitassa.

Manga János.

A Z 1953. ÉVI ORSZÁGOS NÉPRAJZI GYÜJTŐ- PÁLYÁZAT

A Muzseumi Híradó tavalyi 1. számában már beszámoltunk az 1952. évi Országos Néprajzi Gyűjtőpályázat eredményeiről. Most örömmel állapítjuk meg, hogy ezeket az eredményeket az 1953-as gyűjtőpályázatban több tekintetben sikerült továbbfejleszteni.

Az eredmények számbavétele mellett rá kell mutatnunk azonban arra, hogy múltévi pályázatunk során nem használtuk ki kellő mértékben a rendelkezésre álló lehetőségeket, s hogy ennek tanulságait levonva, a folyó évre kiírásra kerülő pályázatunkat jobb megalapozással, intenzívebb és következetesebb szervező munkával még szélesebbkörűvé és minőségileg is még eredményesebbé kell tennünk.

Egyre világosabban áll előttünk, hogy az Országos Néprajzi Gyűjtőpályázatoknak egyaránt le nem kicsinyelhető, jelentős szerepük van néprajztudományunk és muzeológiánk kutató és kultúraépítő, nevelő feladatainak megvalósítása tekintetében. E-gyáltalán nem jelentéktelen az az eredmény, amit egyrészt a néphagyomány-anyag felderítése, feltárása, és ezzel egyidejűleg a néprajztudomány eredményeinek és kutatómódszereinek széleskörű megismertetése, valamint a néprajz önkéntes kutatógárdájának szakmai nevelése terén nyerhetünk az országos gyűjtőpályázatoktól. Hasonlóképpen nem lehet vitás annak jelentősége, hogy a pályázatok révén igen tekintélyes mennyiségű közvetlenül felhasználható néphagyomány-anyaggal tudjuk segíteni művészeti tömegmozgalmunk további fejlődését. S különösképpen időszerű feladat megoldásában vállalhatnak komoly szerepet az országos néprajzi gyűjtőpályázatok akkor, amikor anyagfeltáró és gyűjtőnevelő munkájukkal az iskolai és iskolán kívüli honismereti nevelő tevékenységnek igen jelentős segítséget nyújthatnak.

A fenti célok szolgálatából derekasan kivette részét 1953-as gyűjtőpályázatunk is. Az ország különböző vidékeiről beérkezett 118 pályamunka kereken 6.700 kéziratos lapnyi néprajzi leírást, népdalkottát, rajzot, fényképet tartalmaz. Ez a terjedelem több mint kétszerese a megelőző évi pályázatra beérkezett anyagoknak.

A mennyiségi növekedéshez minőségi gyarapodás is társul. Az egészen kitűnő pályamunkák mellett mostani pályázatunkban megnövekedett a derekas, jó-közepes pályaművek száma, tanuskodva arról, hogy az elmúlt év gyűjtőnevelő tevékenysége nem volt hiábavaló.

A pályamunkák témájukat tekintve is széles területet ölelnek fel. Képviselve vannak bennük a tág értelemben vett népművészet témakörei /a díszítőművészet különféle fajtái, a verses és prózai népköltészet műfajai, a zene és a tánc, a gyermekjátékok/ mellett a népnyelv, a szokás és hiedelemvilág, az írásos történeti néprajzi anyaggyűjtés, a történeti néphagyomány, forradalmi hagyományaink, újjászületőben lévő falusi kulturális életünk alkotá-sai, a népi építkezés, a népi gazdálkodás /pl. kender- és kukorica termesztés, baromfi-nevelés, vizimolnárság, erdei munka, öntözés

gazdálkodás/, s különféle vegyes és monografikus igényű gyűjtések.

A pályázók között képviselve vannak a pedagógusok s más értelmiségiek, a tanulók - s ezek között a megelőző pályázaton erősen nélkülözött tanítóképzők első fecskei - s az önkéntes néprajzi gyűjtők falusi és iparban dolgozó segítő-munkásai, köztük öreg parasztok, vidéki iparosok a régi népeletre vonatkozó értékes visszaemlékezéseikkel, mai népművészek, íróasszonyok, s a művészeti tömegmozgalom munkásai. Örvendtösen megszorodott a pályázaton résztvevő gyűjtőkollektívák, néprajzi szakkörök száma is a tavalyihoz képest.

Ha a pályamunkák területi megoszlását nézzük, nem lehetünk teljesen elégedettek. Egyes megyék - mint Pest, Bács - Kiskun, Borsod- bauj-Zemplén, Baranya, Hajdu-Bihar, Zala és Csongrád - tekintélyes számu pályamunkával szerepelnek, mások - így Veszprém, Szabolcs-Szatmár, Győr-Sopron, Békés, Nógrád, Fér és Tolna a pályázat sereghajtóként csak 1-2 pályaművel vannak képviselve. Heves és Komárom megye pályamunkái pedig teljesen hiányoznak a pályázatról.

Ebben az aránytalan megoszlásban jelentős része van annak is, hogy egyes területi muzeumok nem tekintették fontos feladatnak az Országos gyűjtőpályázat népszerűsítését és gondozását. Kihasztnálatlanul hagyták azt az igen komoly lehetőséget, ame yet gyűjtőterületük nép ajzi felderítése, megismerése tekintetében hozhat az országos gyűjtőpályázat. /Gondoljunk csak a Nagykanizsai Muzeum gyűj őterületéről 1952-ben 38 helységről beérkezett értékes pályamunkákra./

Folyóévi országos pályázatunk - mely még az iskolai husvétii szünet előtt kiírásra kerül - az eddigi pályázatok tanulságait érvényesítve lehetőséget nyujt arra, hogy sokkal szélesebb körben szervezhessük meg a pályázatot, s arányosabb elosztásban minőségileg és mennyiségileg egyaránt megsokszorozott eredményt érjünk el. A területi muzeumok remélt fokozottabb segítsége, a pályázatba beillesztett külön lakóhelyismereti pályatétel /elsősorban pedagógusok és tanítóképzősök számára/, a már több megyei tanács által kilátásba helyezett külön pályadíjak, a pályázni akarók tervbe vett fokozottabb és folyamatos szakmai irányítása biz os alapot nyujtanak ehhez.

A tavalyi pályázat bírál bizottsága - egyes pályadíjakat megosztva - a kitűzött 25 pályadíj helyett 33 pályadíj odaitélését tartotta szükségesnek.

A pályázat eredményeiről és tanulságairól az Etnographia legközelebbi számában részletesebb beszámolót adunk. Emellett tervbevettük azt is, hogy az országos néprajzi gyűjtőpályázatok dokumentumait a Néprajzi Muzeumban megrendezendő kis kiállításban is a nyilvánosság elé tárjuk

Morvay Péter

MIT VÉGEZTÜNK 1953-ban ÉS MIRE KÉSZÜLÜNK
1954-ben.

- Az Iparművészeti Múzeum közleménye. -

1953 egyik legsikerültebb kiállítása az órakiállítás volt. Rendezésében igen nagy segítséget nyújtottak a Történelmi Múzeum kutatói, a pesti érzsébeti Óragyár, a Magyar Optikai művek dolgozói, magángyűjtők és a neves órásmesterek.

A harmadik évnegyedben nyílt az óra kiállítás./XVII - XX.sz./ Ezt, - a szép és értékes anyagot, - a kiállítások járulékaiként mutatták be a múltban. A tárgyakat természetesen leg-helyesebb funkciójuk szerint szemléltetni. Miután használati tárgyakról van szó, amelyek butorokon voltak egykor elhelyezve, a kiállítás rendezésénél is ezt a megoldást választottuk.

Az Iparművészeti Múzeum a Nagytétényi Kastélymúzeumban órakiállítást rendezett. A "magyar butorok a XVI I-XIX. században" c. kiállítás előzményeként nyílt meg 1953. júniusában az "Európai butorok a XV.-XVIII. században" kiállítás. A rendezés feladatát célkitűzésének megfelelően hajtotta végre, mondanivalója átgondolt, közérthető.

Az elmúlt évben megnyílt kiállítások sorában döntően fontos helyet foglalt el a Keletázsiai Múzeumban rendezett "Hátsóindiai és I do ézia" c. kiállítás, amelyről Gondosné Nagy Piroska és Fehérvári Géza elvtársak is szólnak. A kiállításhoz készült szakszerű vezető nagyméretben megkönnyíti, hogy a kiállítás nyújtotta szórakozáson és élvezeten felül az érdeklődők komolyabban is megismerkedhessenek a bemutatott művészetek történelmi és társadalmi háttérével.

Az Iparművészeti Múzeum 1953. évi népművelő munkájának alapja a fenti kben felsorolt kiállítások voltak.

A múzeum tudományos dolgozói 60 népszerűsítő ismeretterjesztő előadást tartottak különböző munkahelyeken és a múzeumban. Fejlődött a Múzeum Barati Körének tevékenysége is. Mindez nagyméretben hozzájárult ahhoz, hogy a látogatók száma az 1952. évi 24.000-el szemben 1953-ban közel 100.000 volt.

A múzeum 1954. évi kiállítási tervében három, a múzeumban megrendezendő kiállítás, - valamint a Győrben bemutatásra kerülő könyvtörténete és az év végéig több nagyobb vidéki városban bemutatandó "Művészi börmunkák" c. vándorkiállítás szerepel.

A "Herendi" kiállítás a 115 esztendeje működő manufaktúra termékeinek gazdag változatát mutatja be a kezdeti kísérletekétől a világhírt megszerző művészi darabokon keresztül a jelen munkásságát és a jövőt bemutató tervezésekig. Megismerteti a herendi üzem és termelés fejlődését a manufaktúrától a szocialista művészi termelésig. A rendezés munkájában a Népművelési Minisztérium irányítása mellett részt vesz az Iparművészeti és Történelmi Múzeum, a Herendi Porcellángyár, valamint a Magyar Képzőművészek és Iparművészek szövetsége.

A kiállításokon a múlt nagybecsű ritkaságai mellett nagy érdeklődésre tarthatnak számot azok a készítmények, amelyeket a

Herendi Porcellángyár művészgárdája külön e kiállításra készít. Ezek a munkálatok már folyamatban vannak. A gazdag anyag összegyűjtése nemcsak az országos múzeumok gyűjteményeiből, hanem magángyűjteményekből és a vidéki múzeumok anyagából fog történni. Az eszmei felépítés történeti része gondos kutatások alapján történik.

Az idei esztendő legjelentősebb kiállítása múzeumunkban a Közelkeleti kiállítás lesz. A Közel és Középkelet művészetét mutatja be: az építészet, az iparművészet egyes ágait, /féművesség, kerámiaművesség fejlődését/ Bekhára, Perzsa és India textiliparának termékeit. Felöleli a magyarországi török kor tárgyi anyagát és ennek visszatükröződését a magyar anyagra. A török kor építészeti emlékeit a kiállítás fényképtáblákon fogja bemutatni. A közönség elé tárja a budai, az egri, pécsi, stb. ásatások alkalmával előkerült török anyagot is. A kiállítás előkészítő munkáiban nemcsak a múzeumok dolgozói, hanem az egyetemek orientális professzorai az Akadémia keleti könyvtára is résztvesznek.

Mi tette időszerűvé a kiállítás idei megrendezését?

A Szovjetunió, valamint a kínai népi forradalom győzelme serkentőleg hatott Ázsiának még gyarmati - félgyarmati sorban élő népeire. Megmozgatta Délkeletáziát, a Közép és Középkéletet. Gondoljunk csak az iráni, egyiptomi és tuniszi nép függetlenségi harcaira.

Szükségesnek tartjuk, hogy e népek életével és művészetével a magyar dolgozók minél alaposabban megismerkedjenek.

Május folyamán kerül sor a "Művészi bormunkák" c. vándorkiállítás megrendezésére. Ennek anyaga először az Iparművészeti Múzeumban volt kiállítva. A vándorkiállítás magában foglalja az azóta elért eredményeket és az újabban összegyűjtött anyagot is. A könyvkötéseket bemutató tárgyakat az egyes városok anyagából állítottuk össze.

A magyar könyvkötészet múltjának egy részletét mutatja be a Győrben megnyitásra kerülő "Könyvkötés kiállítás".

Múzeumunk népművelési tevékenysége - az előző évhez hasonlóan - a megrendezésre kerülő kiállításokon alapszik.

Vidékre is kiterjesszük a népszerűsítő előadások tartását. Az elmúlt év végén kísérletképpen megtartott és igen szép kezdeti eredményeket felmutató vasárnapi előadásainkat ez évben rendszeresen fogjuk megtartani. Ezen előadások mellett kijárunk a különböző munkahelyekre is, ahol azok jellegének megfelelő előadásokat /vas, - butor, textil, - kerámia stb./ tartunk. Az előadások terén ez évben nem a számszerűség emelésére /a tavaly megtartott 60 előadás mennyiségileg is tekintélyes/, hanem a minőség emelésére törekszünk. Az előadások eszmei mondanivalóját színes diafilmek bemutatásával támasztjuk alá.

Örömmel kell megemlékeznünk az Iparművészeti, illetve Keletázsiai Múzeum életében, az 1953-as év végén bekövetkezett eseményről: arról, hogy a Ráth György múzeum épülete véglegesen a Keletázsiai Múzeum birtokába került. Ilyen módon lehetőség nyílik arra, hogy a múzeum értékes és számottevő kínai anyag kiállítás formájában kerüljön dolgozóink elé, a kínai népművészeti múltjáról és jelenéről, életéről és harcáról szóló mondanivalóival.

K Ö N Y V T Á R É S M U Z E U M .

A múzeumok mai, korszerű szervezetében a könyvtár egyre növekvő jelentőséggel foglal helyet. A könyvtár egyfelől a múzeumi tudományos feldolgozó munka szerve, amely a tárgyi anyag vizsgálatához szükséges szakirodalmat biztosítja a kutató rendelkezésére; azaz tudományos munkaműhely. Másfelől a múzeum nevelőmunkáját kiegészítő felvilágosító, tájékoztató központ, amely a dolgozók érdeklődő táboraéhoz juttatja el a múzeum szakanyagához kapcsolódó kutatási eredményeket; azaz a tudomány népszerűsítés szerve. Ebből következik, hogy a jól felszerelt és jól működő múzeumi könyvtár alapjellege szerint é u d c a á n y o s s z a k k ö n y v t á r , a t u d o m á n y s z a k i r o d a l m á n a k k ö z p o n t i g y ű j t ő é s f o r g a l m a z ó h e l y e .

Valójában azonban emél is jóval több. Mint a múzeum egyik alkotó eleme abban a szerencsés helyzetben van az önálló szakkönyvtárakkal szemben, hogy saját testvérgyűjteményeihez: ugyanazon múzeum kéziratos-, fénykép-, film-, hanglemez- és főleg tárgygyűjteményeihez is elkísérheti az érdeklődőt, a látogatót a szakirodalmon kívül a megfelelő kéziratos, zenei, fénykép vagy tárgyanyag ismeretéhez is hozzásegítheti közvetítő munkájával.

A mondottakból következik: a múzeumi könyvtár szervezetileg szorosan ágyazódik bele a korszerű, aktív múzeum életébe, nem élhet a múzeumok egyéb osztályaitól; gyűjteménycsoportjaitól elkülönült életet. Feladataink helyes teljesítéséhez éppen rászorul a testvérgyűjteményekkel való szoros együttműködésre, amint megfordítva, a testvérgyűjtemények sem nélkülözhetik saját munkájukban a könyvtár tevékeny segítségét. Éppen a kölcsönös együttműködésnek ez a rendszere hoz bőséges gyűjteményt mind a múzeum sajátosan szakmai, mind a múzeumi könyvtári feladatok megoldásában.

Az egyes országos múzeumok könyvtárainak sajátos feladata ezenkívül, hogy a vidéki múzeumok könyvtárainak szakmai fejlesztését biztosítsák, a gyűjtőkörüknek megfelelő szakkiadványokról, elsősorban új szerzeményeiről, rendszeres tájékoztatásban részesítsék őket s a vidéki múzeumok tudományos munkájának feltételeit kölcsönzési szolgálatokkal is biztosítsák. Ilyen szempontból az egyes országos múzeumok könyvtárainak a múzeumi könyvtárhálózat szakmai központjaivá kell fejlődniük.

Az egyes múzeumi könyvtárak elsőrendű fejlesztési feladata, hogy a sokirányú hivatásuknak megfelelő személyi és dologi feltételek birtokába jussanak.

Múzeumi könyvtáraink teendőiket csak magasfokú szakmai és könyvtártechnikai felkészültségű dolgozógardával tudják elvégezni. E kettős tájékozottság szükségessége az összes tudományos jellegű könyvtári munkaterületeken, de főként a szerzeményezés, a katalógizálás és a tájékoztató közönségszolgálat munkakörében szembetűnő. A könyvtárosi szakismereteken kívül ezek a munkakörök a múzeum profiljának megfelelő tudományok haladásának állandó eleven szemmel tartását is megkövetelik. A könyv-

tár szakkönyvtári jellegének megfelelően a könyvtárosok itt szakkönyvtárosok, eleven összeköttetésben a muzeumpedagógusokkal és szakproblémákkal s bekapcsolódva a szakterületen folyó tudományos munkába. De egyben muzeumi könyvtárosok is, helyes áttekintéssel a szakmuzeológia általános kérdéseiről és a saját muzeumuk gyűjteményeiben adott tudományos értékekről és teendőkről.

E személyi kívánalmakhoz természetesen tárgyi követelmények is járulnak; közülük itt csak egyet emlíünk ki. Helyes tervszerűsítéssel elérhető lesz a katalógusrendszerek, elsősorban a szakkatalógusok párhuzamosítása, az egyes muzeumok különböző osztályaiban, gyűjteménycsoportjaiban. Az egységes katalógusrendszer viszont biztosítani tudja, hogy a kutató könnyűszerrel át tudja tekinteni mindazt, ami kutatásaihoz nemcsak a muzeum könyvtárában, hanem annak egyéb gyűjteménycsoportjaiban is rendelkezésre áll; illetve könnyűszerrel találhatja meg a muzeum könyvtárában, kézirat, film vagy fényképgyűjteményében mindazt, ami a muzeum törzsét alkotó tárgyi gyűjtemények anyagának tudományos feldolgozásához szükséges.

E szakmai muzeológiai követelményekkel egybeszővődő, velük teljesen egyenrangú feladat muzeumi könyvtáraink könyvtártechnikai felmérése is. Az a régi szemlélet, amely a könyvtárat a muzeumban mellékes jelentőségű segédárnak fogta fel, vezetett következményeiben a többszörös kötetet számláló nagyértékű gyűjtemények kézikönyvtárjellegű "kezeléséhez". Olyan intézményeknél, ahol hasonló mennyiségű és minőségű állomány gondozását mellékfoglalkozásként látta el egy-egy más muzeumi főbeosztású tudományos dolgozó, a könyvtártechnika nem csak az elmaradottság, de a zavar jegyeit is szükségszerűen öltötte fel. E hiányosságok és hibák a fejlődés természetes következményei. Napjaink muzeumi könyvtárai közbülső állapotot képviselnek a kis- és nagyüzem határán. Itt az ideje, hogy a hiányosságokat mielőbb felszámoljuk.

Megnövekedtek tudományos és muzeológiai feladataink, a dolgozók társadalmának mind szélesebb tömegeiből álló olvasótáborunk valóban követelően írja elő muzeumi könyvtáraink technikai reformját. A leltár és katalógusok, a bibliográfiai és tájékoztató munka, a raktározási és felállítási rend, a könyvtárközi kölcsönzőszolgálat és a mikrofilm ügyek a muzeumi könyvtárak teljes gépezetét fokozott tevékenységre serkentő feladatok elé állítják.

Nem vitás, hogy a muzeumi könyvtárügy nemcsak tudományos, hanem könyvtártechnikai szempontból is muzeológiánk kulcskérdései közé tartozik. Muzeumi könyv áraink dolgozógarádjaja ezt a körülményt helyesen ismerte fel - a szocializmust építő ország felénk forduló igényeinek keresztútjában nem is lehetett fel nem ismernünk. Am a könyvtár életében egymásba fonódó problémák a könyvtári dolgozók legjobb szándéku erőfeszítéseit is keresztülhuzhatják, ha a munka helyes elvégzésének bizonyos feltételei nem állnak rendelkezésünkre. Megfelelő raktári tér és könyvtár állványzat nélkül racionális felállítási rendről, értelemes felállítási rend nélkül pedig a könyvtári ügyek ütemes, mozgékony lebonyolításáról, az állomány jó szemmel tartásáról és könnyű revíziójáról nem lehet szó. A bonyolult felállítási fogások, amelyekre a zsúfoltság vagy

az elárvult, mozgathatatlan állványzat kényszerít, egész könyvtári apparátusunk munkáját messzemenően akadályozzák. S ez a terület az, ahol e pillanatban a határozott és lényeges segítő beavatkozás nem egy intézményünknel sürgősen szükségossé vált. Múzeumügyünk mai állapotában a könyvtár dologi felszerelésének biztosítása nem kevésbé jelentős feladat, mint tárgyi raktáraink alkalmas kiépítése, polcozása és állványozása. Bizonyos, hogy muzeumi könyvtáraink megfelelő üzemi és tudományos berendezés birtokában önálló szakkönyvtáraink mellé fejlődve fel, tudományos és nevelő munkájukkal a magyar könyvtárhálózatban fontos helyet fognak elfoglalni és régen húzódó feladatok megoldásához segítik hozzá népünket a szaktudomány és a közművelődés területén egyaránt.

Sándor István

M U Z E U M I H É T É S U J K I Á L L I -
T Á S N A G Y K A N I Z S Á N.

Nagykanizsán a Thury György Múzeum frissen tatarozott épületében október 25.-én nyílt meg a múzeum első állandó kiállítása. Kilenc aránylag kisméretű helyiségben igen sokrétű anyag került kiállításra.

A múzeum történetét, fejlődését, gyűjtőterületét bemutató tablók után két tárló a sajnos igen szegényes régészeti leletanyagra támaszkodva ad vázlatos képet a vidék őstörténetéről, míg a terem másik felében a Pannoniával kapcsolatba hozható császárok pénzeit állítottuk ki, egyben a pénzverés kezdeteit, a római pénzrendszert, inflációt, árviszonyokat is bemutatva.

Kanizsa végvár történetét a tárgyi anyagon kívül főleg a rendelkezésre álló gazdag metazet és térképanyag felhasználásával tettük szemléltetővé. Külön kiemeltük a vár egykori, híres kapitányának, a múzeum névadójának, Thury Györgynek alakját, kinek híres pallosát a Történeti Múzeumtól egy hónapra kölcsön kaptuk. Ugyanitt nagyméretű tárlóban vázoltuk a magyar pénz történetét egészen a kuruc szabadságharc pénzveréséig.

Nagykanizsa várossá fejlődéséről főleg a jó részt XVIII. századból származó céhmunkák, valamint okleveles anyag és grafikonok bemutatásával adtunk képet.

Nagy teremben állítottuk ki a népi erdőgazdálkodás helyi anyagát, melyben a fafeldolgozó kismesterségek szerszámai, különféle gazdasági és háztartási faeszközök mellett képviselve vannak a gyűjtőgetés, méhészkedés, népi vadászás eszközei, csapdal, továbbá a pásztorélet faragásai, em-

lékek. A Komár város környéki díszes népviselet, fémhímzés bemutatását a kenderfeldolgozás eszközanyagának kiállításával kö-töttük össze.

A régészeti, történeti és néprajzi kiállítását csupa fiatal muzeológus: Nováki Égula, Pekári Tamás, Király Ferenc, Eri István, Kulcsch Béláné és Hofer Tamás rendezték.

Az épület földszintjén a MASZOLAJ támogatásával készült olajtörténeti kiállítás két helyiségben mutatja be egyrészt az olajkeletkezését, másrészt az olajtermelés munkamenetét, általánosságban és a zalai olajmezőkre vonatkoztatva egyaránt. Az olajkiállítás rendezését Hermann Margit és Benkő Ferencné végezték.

Az ünnepélyes megnyitás napján a kiállítást több mint 800 látogató tekintette meg.

A muzeumnak az első állandó kiállítás megnyitásáig elég kis szerepe volt a népművelési munkában. A város dolgozói nem igen értesültek működéséről. Eppen azért, hogy a lakossággal megismertessük a muzeum jelentőségét, feladatát, az a célunk volt, hogy a kiállítás megnyitásáig minél szélesebb tömegek ismerjék meg a muzeumot.

Sulyt helyeztünk arra, hogy a ZALA hasábjain időről-időre beszámoljunk a kiállítás előkészületeiről, hogy plakátok, meghívók útján értesítsük a közönséget a kiállítás megnyitásának időpontjáról. Muzeológusaink nemcsak a kiállítások megrendezése útján, hanem a népszerű tudományos előadások megszervezése révén is kapcsolatot kerestek a tudásvágyó tömegekkel. Ezért az a gondolat vetődött fel, hogy a kiállítás megnyitását előadásorozat megrendezésével előzzük meg.

Az ötlet megvalósításra került és nagy sikerrel járt. A hat napon keresztül folytatódó előadásorozaton össze - sen kb. háromezren vettek részt. /A város lakossága kb. 28.000 fő./ A Muzeumi Hét nagykanizsai sikere azt bizonyítja, hogy a fővárosi és vidéki muzeumok egyaránt haszonnal alkalmazhatják a népművelés terén végzett munkájukban ezt a formát. Eppen ezért talán nem lesz felesleges, ha a kanizsai muzeumi hét rendezésénél szerzett tapasztalatokat ismertetjük.

A Muzeumi Hét programjának összeállításánál, ha az kiállítás megnyitását előzi meg, természetes követelmény, hogy az a megnyíló kiállítás tárgyához kapcsolódják. Sajnos, ezt mi teljesen nem tudtuk megvalósítani. A jövőben az lenne a célszerű, ha a kiállítás forgatókönyve és vezetője jóelőre elkészülne, a népszerűsítő előadás megtartásához pedig a szemléltető anyag kiválogatása megtörténne. Akár kiállítást előz meg a Muzeumi Hét, akár nem, igen fontos, hogy az előadások több témakört öleljenek fel, hogy a közönségnek módja legyen érdeklődésének megfelelő előadásokat kiválasztani. Ilyen szempont vezetett bennünket, amikor az őseMBER életével,

a visegrádi ásatásokkal foglalkozó előadások mellé a repülés történetéről, a népitáncokról szóló előadásokat is beiktattuk.

Egyetlen előadásösszezat programjából sem szabadna hiányoznia a helytörténet egy-egy érdekesebb szakaszát tárgyaló előadásnak! Nem véletlen, hogy Kanizsán a "Kanizsa végvár történetéről" szóló előadásnak volt a legnagyobb sikere: 650 hallgatóval a 450 férőhelyes teremben! Dolgozó népünk egyre nagyobb érdeklődéssel fordul hazája története felé s ez az érdeklődés kell, hogy ösztönözze tudományos dolgozóinkat, hogy a helytörténeti jellegű kutatásokra több figyelmet fordítsanak.

A szemléltetés nélküli népszerű tudományos előadás félannyira sem köti le a hallgatóságot. Alapvető követelmény tehát a népszerű nagyobb számu illusztráló anyag bemutatása. Ez főleg és elsősorban diavetítés útján oldható meg. Keskenyfilmek vetítése szintén igen hasznos, még abban az esetben is, ha nem kapcsolódnak szorosan az előadáshoz. A MOKÉP keskenyfilmkészítő osztályán igen sok olyan külföldi, főleg szovjet oktatófilm van, amelyek a muzeológia területéről veszik témájukat, amelyeket sok esetben sajnos nemcsak a nagyközönség, de még a szakemberek sem ismernek mindnyájan. Éppen a velencei filmfesztiválról a Szabad Népben közölt tudósításban olvashattuk, hogy sok kiváló oktatófilmet mutattak be még a nyugati országok filmesei is. Nem kétséges, hogy fokozottabb érdeklődés esetén a MOKÉP még az eddiginél is nagyobb mértékben szerezné be a muzeológiával kapcsolatos oktatófilmeket is. /Helyes lenne azonban ha a MUZEUM HIRADÓban időről-időre ismertetésekkel közölnének ezekről a felhasználható filmekről!/
/

A Muzeumi Főosztály a jövőben szorgalmazni fogja a népszerűsítő előadások Muzeumi Hét formájában való megszervezését. Ez a népművelési munkában igen komoly eredménnyel fog járni. Egyre több kartársat kell bevonni ebbe a munkába. Természetesen jórésztük már eddig is készséggel tartott előadásokat, célszerű lenne azonban az is, hogy egy-egy kutatónak több kidolgozott témája lenne, s lehetőleg mindegyik előadáshoz megfelelő diárorszót is készülné. Kanizsán tapasztalhattuk, hogy a fiatalok, bár szaktudásuk esetleg nem is tökéletes, az idősebb dolgozóknál is jobban mozgósíthatók.

Minden előadónak kötelessége, hogy állandóan javítsa előadása módszerén, színvonalán. Egyszerűen, mindenki számára érthetően kell megtartani az előadásokat. A szaknyelvhez szokott előadó számára ez egyáltalán nem könnyű, s nem is máról-holnapra elsajátítható feladat. Mégis arra kell törekednünk, hogy ezt minél hamarabb levetkőzzük. A tudományos dolgozók előadási módjának állandó javítása érdekében célszerű lenne, ha a területen dolgozó muzeológusok alkalomadtán megbírálnák egy-egy kartársuk népszerű tudományos előadását, s adott esetben jó tanáccsal segítenék népművelő munkáját.

Minden előadónak arra kell gondolnia, hogy felületesen megszerkesztett, nehezen érthető, vagy unalmas előadásával az előadás sikerét veszélyezteti.

Nincsen olyan jól összeállított előadásösszezat, amely ne kívánná meg az alapos szervezést. A nagykanizsai nagylétszámú közönség legalább 90 %-ban a jó szervezés eredményének vehető. Az előadások látogatottságának biztosításánál nem elégedtünk

meg plakátok és meghívók terjesztésével. A Tanács Népművelési osztályának és a Pártbizottság agit. prop. osztályának segítségével és közreműködésével értekezletre hívtuk össze a nagyobb üzenek, szövetkezetek, hivatalok és az iskolák kulturfelügyelőit, ahol vázoltuk, hogy mi a célunk a Múzeumi Hét megrendezésével. A kulturfelügyelőket nemcsak a plakátok kiállításával biztunk meg, hanem felkértük őket arra, hogy munkahelyük olyan dolgozóinak, akikről tudják, hogy előadásaink iránt érdeklődnének, a szakszervezet útján kézbesítenek névreszóló meghívókat. Ugyanakkor a városi pártbizottságtól megszereztük a város élenjáró, kitüntetett, utahonvita dolgozóinak névsorát s számukra is meghívókat küldünk. Az iskolák tanulóit az igazgatók körözüvényben hívták fel az előadások látogatására s a legtöbb helyen megszervezték a csoportos látogatást is. Ugyancsak az iskolák igazgatói révén küldtünk a Szülői Munkaközösségek vezetőségi tagjainak meghívót, ennek eredményeként sok szülő gyermekével együtt hallgatta meg az előadást.

Előadásainkon 60-80 %-ban a fiatalság töltötte meg a termet. A nagyszámu fiatal részvétele igen öröndetes és feltétlenül biztató jelenség. Azt tapasztaltuk azonban, hogy főleg az általános iskola felső tagozatának tanulói/nem tudták kellő figyelemmel követni az előadásokat és néha fegyelmetlenek voltak. Célszerű ezért, ha mód van rá, külön a fiatalság számára megismételni, esetleg leegyszerűsített formában az előadást.

A szervezési munkák végzése már tulmenne nemcsak egy ember, hanem egy-egy kisebb vidéki muzeum valamennyi dolgozójának munkabírásán, s nem is volna helyes, ha munkaidejüket szervezéssel töltenék. Szükséges, hogy megfelelő szervezőbrigáddal dolgozzanak együtt, amelyet diákokból különféle szervezetek tagjaiból lehet toborozni. Mi a magunk részéről a Társadalmi és Természettudományi Ismeretterjesztő Társulat helybeli tagjait kértük fel segítségül, s azok készséggel dolgoztak velünk együtt.

A szervezési munkával legalább egyenrangú fontossága van az előadások zökkenőmentes technikai lebonyolításának. Ezt általában el szokták hanyagolni, ami nagy figyelmetlenség a közönséggel szemben és teljesen helytelen. Itt is igen nagy szükség van a szervezésre! Kanizsán a rendezőbrigád egyik tagja kizárólag a diavetítő, a másik a hangerősítő és keskenyfilmvetítógépet kezelte, a harmadik a világítást intézte, míg ketten a rend fenntartásra, szellőztetésre, stb. ügyeltek. Ezt a munkafelosztást mi is az első esték tapasztalatai alapján valósítottuk meg.

Alapos szervezési munka után nyugodtan várhatjuk, hogy nagy tömegek fogják előadásainkat látogatni, éppen ezért mindig jobb nagyobb termet biztosítani az előadásokra. Viszont nagyobb teremben képtelenség azt kívánni az előadótól, hogy hangerősítő nélkül beszéljen, mert a hátsó sorokban ülők nem hallják szavait. Ne idegenkedjünk tehát a hangerősítő alkalmazásától, még abban az esetben sem, ha az anyagi áldozatokkal jár.

Kétségtelen, hogy a szemléltetés legalkalmasabb eszköze a diavetítés, a legjobb epidiaskópvetítővel sem lehet

nagyobb teremben jól látható képet vetíteni. A diavetítésnél, mivel az előadás időtartamától függően emeljük vagy csökkentjük a vetítendő képek számát, csak az u.n. üveges, lemezes dia alkalmazása lehetséges. Viszont a vidéken általában csak filmes diavetítőgépet lehet találni. /Kanizsára is a Nemzeti Múzeum diavetítőjét kellett lehozatnunk./ Célszerű lenne, ha akár a Főosztály, akár az egyes múzeumok gondoskodnának ilyen gépek beszerzéséről, esetleg filmes diavetítőt is át lehetne alakítani.

Diavetítésnél az előadókat zavarni szokta, hogy sötétben beszélve nem találják meg a kapcsolatot a hallgatósággal, mivel nem látják őket, nem veszik észre a figyelem csökkenését, stb. Kanizsán a diavetítésnél azt a megoldást alkalmaztuk, hogy az előadást kisebb összefoglaló szövegek elmondására és a képek bemutatására tagoltuk.

Olyan előadásoknál, ahol a szemléltetéshez vetíthető anyagunk nem volt, /a repülés történetét és Kanizsa végvár történetét kellett így ismertetnünk/ igen jó megoldás volt a táblavázlat felhasználása, előre felrajzolt és az előadás folyamán készített rajzokkal.

A Múzeumi Hét sikeréhez döntő mértékben járult hozzá az is, hogy megfelelő anyagi fedezet állott rendelkezésünkre. Nemcsak a Pestről leutazó előadók költségeit, hanem filmkölcsönzést, segítőszemélyzet díjazását, meghívók, plakátok nyomtatását, terjesztését is fedezte a Megyei Tanács Népművelési Osztálya. Természetes is, hogy a múzeumok a helyi népművelési osztály anyagi támogatása nélkül nem képesek a Múzeumi Heteket megrendezni, hiszen erre megfelelő anyagi eszközeik nincsenek. Célszerű tehát, ha a múzeumok a Múzeumi Hét meg szervezését jóelőre megbeszélik az illetékes szervekkel, hogy azok megfelelő összeget állíthassanak be erre a célra. Nem kétséges, hogy éppen a nagykanizsai eredmény győzheti meg a népművelési osztályok vezetőit arról, hogy az ilyen hetek rendezésére fordított összeg komoly eredményt hoz. Szükséges azonban az is, hogy az egyes múzeumok maguk rendelkezzenek bizonyos anyagi eszközökkel, hogy a maguk erejéből is megpróbálkozzanak ilyen, vagy ehhez hasonló kezdeményezésekkel.

A népművelés terén folytatott munkánkban az eddiginél fokozottabb irányító, ösztönző munka vár a Propaganda Csoportra is.

Ugy hiszem, hogy népművelési munkánk eredményességét sokban befolyásolja, javítja, ha tapasztalatainkat, módszereinket a MUZEUMI HIRADO-n keresztül megvitatjuk.

Eri István

A KELETÁZSIAI MŰVÉSZETI MUZEUM

"HÁTSÓINDIA ÉS INDONÉZIA MŰVÉSZETE" o. KIÁLLITÁSA.

Az 1953. november 14-én megnyílt kiállítás szerves folytatása a Keletázsiai Művészeti Múzeum korábban megkezdett kiállítássorozatának, amely most Kína és India művészetének bemutatása után a két nagy ázsiai kultúra délkeleti kisugárzásának továbbélését, a helyi kultúrákra gyakorolt termékenyítő hatását, e kultúráknak az előbbiektől általánosan, tartalommal való gazdagodását tárja a látogató elé.

A kiállítás sajtó útján való propagálása, a különböző helyeken megjelent ismertetések s maga az anyagot elég részletesen bemutató Vezető is, csaknem főlélegessé teszik a kiállításnak egy újabb ismertetését, a vele kapcsolatos problémák megtárgyalását. Egészben véve, a Keletázsiai Múzeum a rendelkezésre álló keretek között igyekezett az anyagot technikailag és tudományos felépítésben is a legátfogóbban és legérthetőbben, ugyanakkor tetszetős formában is bemutatni.

Hátsóindia és az Indonéz szigetvilág csaknem egy világrésznyi terület, számos, a fejlődés különböző fokán élő, némely esetben nagy történelmi múlttal, gazdag, sokévszázados kultúrával rendelkező népekkel. A kiállítás csak az utóbbi népeknek - a főleg indiai és kisebb mértékben kínai hatásra kialakult - kulturális emlékeit, művészeti és iparművészeti tárgyait kívánta megismertetni, s az ősi, autochton kultúrákat hordozó népekre csupán a bevezető képes táblákon és egyetlen vitrin tárgyi anyagán keresztül utalt.

De a délkeletázsiai kulturnépek - vietnámiak, sziamiak, burmaiak, jávaiak, malájok, stb. - kulturális, főleg művészeti jellegű anyagát is meglehetősen nehéz feladat bemutatni a rendelkezésre álló kevés helyen és különösen a meglévő anyag segítségével.

A múzeum anyagában ugyanis a bemutatott területeknek nem minden népe, s a történelmi, kulturális fejlődés nem minden fokozata van arányosan képviselve. Az elmúlt idők során tervszerű, anyaggyűjtés nem folyt, a múzeum gyarapodása vásárlás, vagy ajándékozás által történt, mely révén a múzeum a legtöbb esetben magángyűjtők által megszerzett tetszetős, de elsősorban nem tudományos szemponti gyűjtésekből eredő tárgyakhoz juthatott csupán, azonban még így is csak kevéshez. Ennek részben az az oka, hogy a magángyűjtők érdeklődése általában mindig nagyobb mértékben fordult a kultúrát kisugárzó anyaországok: India és Kína, mint e kultúrák provinciális továbbalakulását mutató, távolabbi, kevésbé ismert országok felé. Ami magángyűjteményink délkeletázsiai anyagát illeti, azokban elsősorban csak a legismertebb "exotikus" iparművészeti és művészeti alkotásokkal találkozunk: batikkendőkkel, wajang figurákkal, jávai diszfégyverekkel és néhány Buddha szoborral.

A Keletázsiai Múzeum azonban e nehézségeket át tudta hidalni, részben azzal, hogy a művészeti emlékek területi

és történeti fejlődési sorrendjének bemutatásában a fennálló hiányosságokat fényképekkel és magyarázó szöveggel, valamint a kiállítás Vezetőjében való utalással pótolta, másrészt pedig azzal, hogy anyagát a Néprajzi Múzeum Nemzetközi Osztályának anyagával egészítette ki.

Mivel a két múzeum gyűjtési területe bizonyos pontokon egybevágh, a Néprajzi Múzeum délkeletázsiai gyűjteményrészlegének művészeti és iparművészeti jellegű anyaga hasznosan egészítette ki a Keletázsiai Múzeum hasonló jellegű anyagát.

A Keletázsiai Múzeum anyagából Hopp Ferencnek, a múzeum alapítójának szerzeménye egy kis Angkor Thom-i töredék /11.sz./, valamint egy nagyméretű bronz, ülő Buddha szobor /Burma, 18.sz./, egy sziámi 18.sz.-i elefántcsont Garuda szobor és a gyöngyökkel díszített aranyékszerek. Ezeket a tárgyakat Hopp Ferenc 1913-14-ben Hátsóindiában tett utjáról hozta magával.

Az első teremben lévő Angkor-Wat-i relief /11.sz./, valamint egy burmai 16.sz.-i kő Buddha fej Hatvány Bertalan ajándéka, ki a harmincas évek elején járt Hátsóindiában.

A vöröshomokkő fej /Sziám, 13-14.sz./, valamint a pagáni /Burma, 16.sz./ álló fa Buddha szobor Schwaiger Imre ajándéka. Schwaiger Imrét a múzeum második alapítójának tekintjük, ki hatalmas indiai és kínai anyaggal egészítette ki múzeumunk gyűjteményét.

Az első teremben lévő 8.sz.-i Burmából származó kő Buddha fej, valamint egy hatalmas, sziámi /16.sz./ bronz Buddha fej a múzeum alapítása után került ide. Az első a Néprajzi, az utóbbi a Történeti Múzeumból.

Az Ajuthiai kisméretű bronz Buddha fej Fleissig József hagyatékából került a múzeumba 1949-ben.

A 15-17.sz.-i sziámi kerámia Arendtschild Károlytól vétel útján került a múzeumba. Ez az anyag észak-sziámban került elő ásatás során. Arendtschild Sziámban megtett utjáról hozta magával.

Az első teremben lévő nagyméretű Buddha, a démon figura és a burmai faellenző Ágai Béláné letétje.

Egy jávai fémtál, néhány wajang figura és három Bali szigeti festmény Szervei Valériától került a múzeumba vétel útján.

A wajang figurákkal díszített jávai tál, egy hasonlóan díszített váza, egy kris és az egyik Bali szigeti wajang béber festmény Bölönyi József hajóskapitánytól 1953-ban vétel útján került be, ki jávai utjáról hozta magával.

A negyedik terem sziámi festményei Delmár Jenőtől valók, ki az első világháború előtt tett utjáról hozta azokat magával.

A negyedik teremben lévő burmai asztal és festmény 1951-ben vétel útján került a múzeumba.

A kiállítás idejére három tárgyat kaptunk kölcsön, Engel Ivánné Kühner Ilse szobrászművésznétől, aki gyermekkorát Keleten töltte és emlékei füződnek.

A Néprajzi Múzeum tárgyai, elsősorban a sziámi tárgyak, a múzeum legkorábban megszerzett anyagából valók, Xantus Jánosnak az 1869/70-ben tett délkeletázsiai utjáról magával hozott gyűjtéséből. Az egyik fémtálban benne van Xantus János kézírata, mely

szerint "ez a darab a szumátrai batak néptörzs munkája, Kő-sép-Szumátrán. A mai generáció már nem tudja est a munkát. Ez a darab több, mint 100 esztendőse."

Ugyancsak Iantus gyűjteményéből való néhány jávai fegyver, az első kiállítási terem fából faragott ráksasza szobrai is. Néhány szíami tárgy az 1900-as párisi világkiállításán történt vásárlásból származik. A fegyverek egy része a múlt század utolsó éveiben Giovanni Bettanin szingapuri kereskedő révén került a múzeum birtokába, míg a batik anyag és a szumátrai rézedények Vojnich Oszkár 1911-ben tett délkeletázsiai utjáról hozott ajándékai. Néhány tárgy egyes magángyűjtőktől és a két világháború között és a felszabadulás után eszközölt vásárlásokból származik, így pl. a fegyver-vitrin elefántcsont-markolatú és féldrágakőberakásos krise, selyemikat-kendő stb.

Mint hogy a Néprajzi Múzeum délkeletázsiai anyaga főleg néprajzi és kevésbé művészeti jellegű, - /a gyűjtemény legértékesebb tárgyai a kiállítás célkitűzéseitől idegen, nem indianizált kulturájú területek néprajzi és népművészeti anyagát képviselik s a gyűjtemény csak kisebb mértékben tartalmaz a kiállításban bemutatott kulturnépektől származó tárgyakat/ - ennek ellenére a Keletázsiai Múzeum jól be tudta illeszteni a sajátjába a Néprajzi Múzeum megfelelő anyagát.

A két múzeum együttműködése ezen a téren nem az első lépés: a Néprajzi Múzeum 1950 decemberében Kecskeméten rendezett kiállításánál a Keletázsiai Múzeum jött indiai anyagával a kiállítást rendező Nemzetközi Osztály segítségére. A Keletázsiai Múzeum együtt rendezte a Néprajzi Múzeum Nemzetközi Osztályával az 1950, október-novemberben a Korea régi művészete kiállítását.

Mindegyik esetben az volt a cél: hogy a két múzeum anyagának legjavát mutassuk be. A látogató az így nyújtott, bár csak vázlatos képből is fogalmat alkothat a távoli Délkeletázsia kulturájáról, művelődésének eredetéről és, hogy ennek ismeretében közelebb kerül hozzá Hátsóindia és Indonézia felszabadulásáért harcoló számos kis és nagy népe.

Gondosné Nagy Piroska és
Fehérvári Géza

KULTURÁLIS KINCSEK FELTÁRÁSA LOYANGBAN.

Irta: Pei Wen-Chung, archeológus.

Mialatt egész Kinában nagyméretű építkezés folyik, a Népi Kormány vezetése mellett archeológusok és tudósok dolgoznak azon, hogy felszínre hozzák azokat a kulturális kincseket, amelyeket az ősi városok földje rejt.

Ez év elején a Kulturális Ügyek Minisztériuma egy archeológiai kutató csoportot küldött ki Loyangba, /Honan tartomány/ a kilenc dinasztia fővárosába, hogy ásatásokat folytassanak egy leendő építkezés helyén. A csapat 200 munkásból, valamint a Tudományos Akadémia Archeológiai Intézete, a Társadalom-kulturális Ügyek Hivatala és más hasonló intézmények 22 szakemberéből és asszisztenséből állt.

Az előzetes jelentések szerint április végétől július elejéig 665 ősi sirt találtak a nyugati Csou dinasztia idejétől /kb. I.e. 1066-771/ a Ming dinasztiaig /I.U. 1368-1644/.

A Han dinasztia /I.e. 205-220-ig/ egyetlen sírjának feltárása a múltban nagy eseménynek számított. Ez alkalommal azonban archeológusaink több mint 200 Han sirt tártak fel, és több mint 10.000 olyan tárgyat találtak, amelyek a halottat a "tulvilágon" voltak hivatva szolgálni. Az új leletek között festett agyag boroskorsók és vaskapák vannak a Han dinasztia idejéből, amelyről az archeológusok idáig igen keveset tudtak. Rész és buzamagvakat tartalmazó miniatűr tartályokat, valamint különböző malmocskákat is találtak.

Ezek a tárgyak felmérhetetlen értéket képviselnek a kétezer évvel ezelőtti társadalom mezőgazdaságának és életének tanulmányozása szempontjából. A sírkamrák konstrukciója, különösen az ívek és parkányok kutatása az ihlet új forrásává válhat a mai népi építészeknél a nemzeti formák tanulmányozásában.

China Pictorial 1953. augusztusi szám 38. oldal.

UJ ARCHEOLOGIAI FELFEDEZÉSEK.

Gazdag régészeti anyag kerül felszínre azoknak a munkálatoknak folyamán, amelyek lefektetik az Uj Kína alapjait és elősegítik természeti kincseinek feltárását.

Szecsuan tartományban, a Lihsien-Hsien-csov országot építésénél több mint 50 kőszerszámot és színes cserépedényt találtak. A tárgyak értékes anyagot szolgáltattak a valamikor itt élő

tibetiek és csangok történetével foglalkozó kutatások számára.

A Tiensui-Csengtu vasut építésekor több mint 60 ősi sírhelyet, több mint 700 jó-állapotban lévő szerszámot és több mint 200 egyéb leletet találtak.

Előkerült 27 téglá a Han dinasztia idejéből. A téglák rajzai épületeket, lovakat, kecsikát, tánc és akrobata mutatványokat ábrázolnak. Ugyanitt a Csin /265-419/ Tang /618-907/ és Sung /960-1278./ dinasztiák idejéből való művészi porcellánok kerültek felszínre.

B U D H I S T A K Ö F A R A G V Á N Y O K É S F A L F E S T -
M É N Y I E K F E L F E D E Z É S E É S Z A K N Y U G A T -
K I N Á B A N .

/News Bulletin - Culture and Information
Office. Embassy of the People's Republic
of China. New Delhi - 1953. július 19./

"Kína ujjáépül" című folyóirat július-augusztusi számában az egyik cikk újabb északnyugat-kinai budhista kőfaragványok és falfestmények felfedezésével foglalkozik.

A kincsesház a Kansu tartományban lévő Ping Lin Szu kolostor. Az évszázadok óta elhanyagolt kőfaragványokra és falfestményekre 1951-ben a földreform munkálatainak egyik dolgozója hívta fel a nemzet figyelmét és most a Népinevelési Minisztérium felügyelete alatt megkezdődtek a megőrzési helyreállítási munkálatok.

Szemelvények az említett cikkből:

Maga a kolostor már régen nem létezik. Ami megmaradt belőle, az 124 grottó és kegyhely a Sárga folyó északi partja közelében lévő Hsiao-chisin hegy meredek homokkő oldalában, ott, ahol a kolostor egykor állott. A még megmaradt műemlékek az Északi Wei /386-534/, a Tang /618-907/ és a Ming /1369-1644/dinasztia idejéből származnak.

A Központi Népi Kormány és a helyi hatóságok a Ping Lin Szu-i felfedezése után archeológusokból, a műemlékek megővésével foglalkozó dolgozókból és festőkből álló bizottságot küldtek a helyszínre, akik a faragványokat, falfestményeket és feliratokat tanulmányozták és jegyzékbe foglalták. A munkaközösség tibeti nyelven írott budhista feliratokat és a kínai kulturtörténet számára értékes egyéb leletanyagot is talált.

A Ping Lin Szu-ban talált leletek között számos Buddha-, Bodhisattva és Kuan Yin /a kegyelem istennője/ - képmás

is van. Egy részük szobor, más részük pedig magas vagy lapos dombornúfaragvány. Ezen kívül számos falfestményt találtak, amelyek a különböző korszakban élő budhista papok életét, Bhikszékat /kollektív szerzeteseket/ és Gandharvas-okat /repülő alakokat/ ábrázolnak. A szoborgyűjtemény kiváló példányai a keleti Wei korszak nemzeti formáját és a Tang dinasztia magasan fejlett finom realista stílusát mutatja be. Ezek a szobrok és dombornúvek a koncepció nagyszerűségét, a szellem nemességét és életerejét mutatják.

A falfestmények közül igen kevés eredeti van a Wei és Tang korszakból, a festmények legnagyobb részét a Ming dinasztia korszakában újrafestették. A Ping Lin Ssu-ban talált Ming korszakbeli falfestmények különleges sajátossága a merész eszetekezelés és az élénk színezés.

Yungching-kerület - ahol a leletre rábukkantak - Lanchowtól, Kansu tartomány fővárosától délnyugatra fekszik. Ez a kerület a Han dinasztia /i.e. 206-tól i.u. 219-ig/ és a Tang dinasztia közötti korszakban a Kínát és Kiszsiát, valamint Európát összekötő kereskedelmi főútvonalon feküdt. Az indiai budhisták is ezen az úton mentek Kínába. Ping Lin Ssu a budhista utazók és zarándokok kegyhelye volt.

A kegyhelynek megvédését a szomszédos kolostor lámáira bízta, akik a különböző nemzetiségű és vallású lakosságot arra oktatták, hogy a környezetükben lévő kulturális kincseket becsülik meg és őrizzék azokat féltő gondjal.

A fontosabb gróttókkal és kegyhelyekkel szemben emelvényeket, illetve erkélyeket fognak építeni, hogy a budhista zarándokok, a régiségkutatók és más látogatók a műemlékeket jobban megközelíthessék.

A kegyhellyé és múzeummá átalakított Ping Lin Ssu kolostort hamarosan megnyitják a nyilvánosság számára.

EGY KÉPKIÁLLÍTÁS MARGÓJÁRA.

/Életkép Kiállítás a hódmezővásárhelyi Tornyai János múzeumban./

Ünnepségre gyülekezett Hódmezővásárhely dolgozó népe október 25.-én. Új képkiallítás nyílt a Múzeumban. Ez mifelénk mindig ünnepi alkalom. A vásárhelyi ember szereti a képet, Tornyai János, Rudnay Gyula, Endre Béla, Fásztor János, Kallós Ede, meg a többiek megtanították Szántó Kovács János népét a szép szeretetére.

De most nem egyszerű képkiallításról van szó, hanem a maradi elvek széttöréséről, zárt kapuk kinyitásáról, nagyvonalu kulturpolitikáról.

A magyar főváros egyenrangú félként fogott kezét egy vidéki várossal.

A Muzzeumi Főosztály és az Országos Szépművészeti Muzzeum Hódmezővásárhely dolgozó népe iránti megbecsülése jelölés ideadta nekünk Az Életkép Fejlődése c. budapesti kiállításának anyagát, illetve annak azt a részét, amelyet termainkban elhelyezhettünk.

Nagy mesterek nagy alkotásai. Világviszonylatban is megbecsült nevek ismert munkái. Redő Ferenc a Szépművészeti Muzzeum főigazgatója személyesen nyitotta meg kiállításunkat.

"Kinyitjuk a nemzeti muzeumok kapuit, kiszellőztetjük a dohos levegőt, elvisszük kincseinket dolgozó tömegeinkhez, hiszen övék, értük vannak, joguk és kötelességük azok megismerése" - mondotta megnyitá beszédében.

Oláh Mihály a városi tanács vb. elnöke köszönte meg a dolgozók nevében a kiállítást és ígéretet tett, hogy Hódmezővásárhely város népe nem feledkezik meg ennek az ajándéknak viszonosságáról. A muzeumügy, a művészet és művelődésfejlesztésnek még fokozottabb terjesztőivé válnak, mint eddig.

Nem ismertetem a kiállítást képzőművészeti vonalon, Minden kép sokszor leirt, méltatott műalkotás. Garas Klára muzeológus kartárs rendezése kifogástalan. A termekben ünnepi hangulat uralkodik.

A megnyitón aránylag kevesen, mintegy kétszázan voltak jelen. Azután indult meg a népvándorlás. Alig hogy elmúlt két hét, máris több mint 5.000 látogatója volt a kiállításnak.

Bevallom, magam is több időt töltök a képtárban, mint ahogy azt a tárlatvezetések szükségessé teszik. Lesem a közvéleményt. Gyönyörködöm a gyönyörű kódokban. Hallgatom az egyszerű emberek őszinte, tisztalelkű megjegyzéseit.

Másfél éve ígertem ezt a kiállítást. Nem hitték el. Nem lehet ez - mondták - ilyenre még nem volt példa. Most pedig eleinte sűrűn elhangzik az a tipikus vásárhelyi kérdés "igaziak" /valódiak, eredetiek/ ezek a képek?

Künt a városban mindenütt beszélnek a képekről. Nem a kiállításról, hanem az egyes képekről. Vitatkoznak, beszélgetnek, kérdezősködnek. A város dolgozó népe eszmecsere, könyvek útján művészettörténetet tanul. Miért törölték az alsó és középfokú iskolákból ezt a tantárgyat?

Drechaloot, Waldmüller, Lenbach, Bastien-Lepage, Troyon, Delacroix, Munkácsy és Bihari aratnak legnagyobb közönségsikert.

A kultura-igény kérdése; a tömegek igényéé. Ezt az igényt egyes-egyedül minőséggel lehet kielégíteni, mint a vásárhelyi példa megmutatta.

Hálás érte és szavaimon keresztül köszöni meg intézőköreinek.

Közvélemény: Ilyen kiállítás a magyar vidéken még nem volt, de hisszük, hogy ezután a kezdeményezés után folytatása lesz.

Galyasi Miklós

A GYŐRI TERMÉSZETTUDOMÁNYI KIÁLLI- TÁS.

A Felszabadulás óta különösen a természettudományi kiállítások terén következett be döntő fordulat. A régi, állandó-jellegű, természetrajzi kiállítások amellett, hogy évtizedekig teljesen változtatás nélkül állottak, elsősorban a különlegességek, természeti furcsaságok bemutatására kerüldöztek. A tárgyakat rendszerint összezsúfolva, a nagyközönség számára teljesen áttekinthetetlen rendszertani sorrendben állították ki minden magyarázó szöveg nélkül. Az ilyen kiállítás nem szolgálhatta a nép művelését és még gyönyörködtető vagy szórakoztató jellege is vitatható volt.

Mindenekelőtt a hibáktól eltekintve, kétséghívül az volt a legnagyobb baj, hogy még ilyen természetű kiállításokat is csaknem kizárólag a fővárosban lehetett látni. A vidéki városok muzeumaiban a természettudományi tárgyakat nem is tekintették muzeális anyagnak, hanem csupán iskolai szertári felszerelésnek. A mai természettudományi kiállítások ezen a téren is gyökeres változást hoztak. Elsősorban a legmesszebbmenően az általános műveltség emelésének szolgálatába álltak. Ennek a célnak megfelelően a kiállított tárgyakat kellő magyarázó szöveggel, ábrákkal és fényképfelvételekkel látták el, továbbá a kiállítás természetének, a fejlődés gondolatának megfelelő, áttekinthető és logikus sorrendben helyezték el. Mindenkor arra törekcsenek, hogy egy-egy városban az arra a vidékre jellemző növény- és állatvilágot a maga természetes környezetében mutassák be. Különösen ügyelnek arra, hogy az ember ne hagyják ki ebből a természetes életközösségből, sőt, hogy nyomatékosan rámutassanak az ember természetformáló tevékenységére.

Ma már nemcsak a fővárosban, hanem már jó egynéhány vidéki kulturközpontban és megyeszékhelyen nyílt meg ilyen, új jellegű természettudományi kiállítás.

A győri természettudományi kiállítás a fenti elveknek megfelelően készült el és arra hivatott, hogy elsősorban Győr város és Győr megye lakosságával megismertesse a távolabbi környékéhez tartozó Hanságot, amely nemcsak ennek a vidéknek, hanem az egész országnak egyik legérdekesebb tájegysége.

A Hanság megismerését célzó kiállítás bevezetőben feltárja a szemlélő előtt a táj földtani kialakulását és földrajzi helyzetét.

A hansági táj hajdanában láp volt, ezért a következő táblákon a lápra vonatkozó tudnivalókat találjuk. A láp fogalma, kialakulása, a tőzegláp keletkezése, a tőzegben található állati, emberi maradványok, a régi lápvidék ismertetésének egy-egy állomása.

A Hanság mai képét a természetes növénytakaró, a vele szorosan összefüzdő természetes állatvilág és az ember tevékenysége együttesen határozza meg.

A kiállítás további részében a hansági táj természetes

elővilágát ismerjük meg. A mai Hanság négy fő tájtipusra bontható fel. Az első és a legősibb a vizinövényzettel többé-kevésbé benőtt tavak területe. A második a láprét, amely ma legtöbbször már száraz, fűmű növényekkel borított tájat jelent. A harmadik a nagy égererdő és végül a kulturtájak következnek.

A Hanság jelenkori térképén tájékozódhatunk a főbb tájegységek helyzete felől.

Ezt követőleg a főterem mutatja be a Hanság természetes növény- és állatvilágát a négy fő tájegység keretében.

A kiállítás befejező része az emberrel foglalkozik.

A hansági ember a múltban részben halász-vadász életmódot folytatott, de jól kihasználta a növények által nyújtott lehetőségeket is. Erre vall a fejlett gyékény- és kosárfonás, nádkitermelés, rét- és legelőgazdálkodás.

A XIX. század nagyméretű lecsapolásával kezdte meg tulajdonképpen az ember természetformáló munkáját a Hanságban.

Az igazi nagy változást itt is a Felszabadulás hozta meg. A szocialista gazdálkodás magasabbrendűségét biztosították az újabb vízrendezési intézkedések. Az állattenyésztés és különösen a növénynemesítés nagymértékben javította a hansági dolgozó ember életét.

Az új erdőművelés és különösen a mezővédő erdő-sávok mellett, hogy messzemenő előnyökkel járnak a gazdasági életre nézve, nagyban emelték a hansági táj szépségét. Mindezek mellett a gyorsan fejlődő magyar természetvédelem biztosítani fogja azoknak a jellegzetes, ősi területeknek a fennmaradását, amelyek az egykori hansági tájakat képviselik. Ezek fennmaradása a jövő tudományos kutatásainak szempontjából és a munkája után üdülni vágyó dolgozó ember gyönyörködtetése érdekében is elengedhetetlenül fontos.

Az új növényfajok kinemesítése, az új növénytermesztési és általános mezőgazdasági módszerek a leghasznavehetőbbnek hitt területek megjavítása és bekapcsolása az ország gazdasági vérkeringésébe, mind külön-külön is egy-egy fontos lépést jelentenek a Hanság, de az egész ország gazdasági életének szempontjából.

A győri természettudományi kiállítás megmutatja, hogy a tervszerűen gazdálkodó és okszerűen beleavatkozó ember hogyan alakítja át a hansági tájat anélkül, hogy természeti értékeit megsemmisítené, s mégis úgy, hogy a rajta és benne élő dolgozó ember munkája könnyebbé váljék.

JÓ BORNAK IS KELL CÉGÉRI

- Gondolatok a vidéki muzeumok propagandamunkájáról. -

A Központi Vezetőség határozatának és a kormányprogramm valórváltásának felemelő, egy gazdag, kulturált szocialista országot formáló munkájából a vidéki muzeumokra talán még nagyobb feladatok hárulnak, mint a budapesti intézményeinkre.

A felszabadulás előtt 12 muzeum volt a fővárosban és 31 vidéken. Jelenleg 17 muzeum működik Budapesten és 67 az ország különböző tájain.

A muzeumok számszerű növekedése mögött jelentős tartalmi, a tudományok és népművelési munka terén jelentkező eredmények húzódnak. Hazánk történelmi múltját természeti kincseit, népének életét, művészetét feltáró tudományos dolgozatok, szemléltető esztétikusan szép kiállítások, népszerűsítő előadások tamuskodnak arról, hogy a muzeumok tudományos dolgozói a néphez hű értelmiség sorai közt harcolnak, a kulturális elmaradottság, a honi értékeket nem becsülő kozmopolitizmus ellen.

A komoly eredmények mellett azonban jelentkeznek még azok a hiányosságok is, amelyek leküzdése nélkül muzeumaink nem tölthetik be hiánytalanul fontos kulturalfadataikat.

Hiába ér el a muzeológus kiváló tudományos eredményeket, ha azokat a szakemberek szűk csoportján kívül senki sem ismeri. Hiába készült szerető gondóal, munkát fáradtságot nem kimélő i - gyekezettel egy-egy kiállítás, ha oda a plakátok, hirdetőt blák, személyes agitáció hiányában csak héba-hóba vetődik el egy-egy látogató. Hiába g zdag a muzeum raktára, ha azt a gazdagságot a tudományos feldolgozó munkán tulmenően nem használják fel változatos időszaki kiállítások rendezésére.

"Hagyjanak engem tudományos munkát végezni apolitikus, elefántcsont mentalit ssal még mindig találkozunk hogyha népszerűsítő cikk vagy lőadás elkészítésére kéri fel muzeológusainkat. Ugyanez a gondol t bujik meg azokban a véle ényekben is, amelyek a tudományos kutatómunkát és a tudományt pszerűsítő feladatokat alárendelt viszonyban tüntetik fel, az u óbbi rovására.

Ahol a hasonló gondolatoknak még a hirmagját sem talál - juk, ott a népművelési munka terén olyan eredmény kkel büszkélkedhetünk, mint a nagykani sai, vagy zalaegerszegi muzeumi h t és kiállítás sikere.

A muzeumi kutatások, feladatok ismerttetése előadások során vagy a helyi sajtóban megjelenő cikk-soroza keretében felhívja a helyi lak ság és a Tanácsok figyelmét a muzeumok jelentős népművelési munkájára, szétosztatja az egyes helyeken még a muzeum szó mellé aszociált, improduktív, multbanező, befeléforduló intézmény gondolatának ködét.

Muzeológusaink nem egy városban arról panaszkodnak, hogy a Tanács és annak népművelési osztálya értetlenül áll a muzeummal szemben, nem méltányolja, nem hogy segitené, a muzeum

népművelési munkáját. De nézzük meg az érem másik oldalát is.

Nem hagyta-e abba a múzeum vezetője az első sikertelen próbálkozás után az eredményes kapcsolatok kiépítését? Felszámolt-e mint Dombay János a pécsi múzeum vezetője a kezdeti nehézségek korában, hogy: "Az elvtársak közül hányan látják a múzeumot, beszélhetnek-e róla, értékelhetik-e a munkáját, annak ismerete nélkül?" A múzeumok sajátos eszközeivel segítette-e a Tanácsok gazdasági és politikai feladatait? És mindezekben túlmenően: élő, a város életében számottevő kulturális intézménnyé erősítette-e a múzeumot, ahol a kulturális és táncos csoportok munkájukhoz elengedhetetlenül szükséges néprajzi anyagot tanulmányozhatják, ahol a tanulóifjúság a tárgyi anyagok meggyőző szemléltetésén keresztül ismerkedik meg szülőföldje történetével, ahová a Tanácsok mindig fordulhatnak, ha műemléki, utcanevezési vagy várostörténeti problémával állnak szemben.

A Tanácsok néhol még jelentkező meg nem értő közönyt, nem a kesernyés befeléfordulás, a kulturális elnéző mosolya, hanem a mozgékony, a múzeum épületében pezsgő és abból kiáradó kultúrellet fogja megváltoztatni.

Ott ahol a város és környék lakói beszélnek a múzeumból, ott ahol a tanuló lelkesedve meséli el otthon a múzeumban látottakat, ahol a falusi kultúrotthonokban megbeszéli a paraszti élet múltját és a termelőszövetkezetek eredményeit bemutató tárgyakat, ábrákat, grafikonokat, ahol a munkásmozgalom helyi, tárgyi dokumentumai erősítik a Párt munkáját, ott sehol sem találkozunk a Tanácsok részéről meg nem értéssel, a múzeum ügy iránti közönnnyel.

A kiállítások látogatottságáról készült statisztikák is megmutatják, hogy szocialista építésünk, kulturális forradalmunk részeként, történelmünkben eddig példátlan arányokban nőtt meg népünk kulturális érdeklődése.

Múzeumainknak kötelessége az évszázadokon át visszaszorított és most elemi erővel jelentkező kultúrszomj kielégítése, az eddig elmaradt másod- vagy harmadranguan kezelt kulturális propaganda segítségével. Szándékosan nem használtam eddig a propaganda szót, mert muzeológusaink között még ha kimondatlan is, de bujkál a propagandafeladatok lebecsülése, "a jó bornak nem kell cégér" elve.

Nem egy muzeológus tehetetlenségnek érzi tudományos kutatómunkája mellett az azon épülő, abban gyökerező népművelési, népszerűsítő feladatokat. Az állandó és időszakos kiállítások, előadások, múzeum baráti körök és tárlatvezetésekkel járó munkák, valóban nem kis feladatok elé állítják muzeológusainkat.

A szervezési feladatok, a közlemények, hirdetések, plakátok elhelyezése azonban nem jelentenek nehézséget akkor, ha ezeket a feladatokat a múzeumvezető nem egyedül, hanem a helyi Párt, Tanács és tömegszervezetek nyújtotta lehetőségek igénybevételeivel, támogatásával végzi. A helyi szervek mindent segítenek a múzeumok propagandamunkáját ott, ahol a múzeumok a haladó hagyományok ápolásával, a helyes lokálpatriotizmust erősítik, ahol a jelen kulturmunkájának jövőt építő kulturharcosa a múzeum.

A Főosztály feladata: a muzeumok propagandamunkájának támogatása is. A kibocsájtott körlevelek alapján fel fogjuk mérni a hiányosságokat. Meg fogjuk találni a módját a kulturális agitáció és a kulturális propagandamunka és eszközök közti aránytalanság megszüntetésének. Muzeumainknak arra kell törekedniük, hogy kiállításaik az időnkénti kampányszerű látogatottság helyett állandóan látogatottak legyenek. A helyi képzőművészek alkotásai-
ból készült időszakos kiállítások rendezésével, az aktuális politikai feladatokat a muzeum anyagából szemléltetően kiegészítő, bemutató vitrinekkel, a vidék mindennapi életét a mult tárgyi emlékeivel alátámasztó időszakos kiállításokkal, valamint a környék történeti multját, természeti kincsét, társadalmi harcait bemutató állandó kiállításokkal, ismeretterjesztő előadásokkal és azok széleskörű propagálásával kell muzeumainknak a Párt és a Tanács munkáját segíteni, vidéki kulturéletünk színvonalát emelni.

Sobók Ferenc

A Z U J I T Á S I M O Z G A L O M R Ó L.

Az ujitó mozgalom jelentős mértékben hozzájárult azokhoz a sikerekhez, melyeket népgazdaságunk fejlesztése terén elértünk. A muzeumok dolgozói is eredményesen vették ki részüket az ujitó munkából. Már igen sok olyan ujitást nyújtottak be, melyek megkönnyítik, vagy olcsóbbá teszik az anyagmegóvás munkáját, vonzóbbá, színesebbé teszik a muzeumi anyag bemutatását, elősegítik a tudományos munkát, vagy egyéb módon járulnak hozzá a muzeumokban folyó munka jobbátételéhez. A benyújtott ujitási javaslatok közül számosat részesítettünk pénzjutalomban, vagy dicséretben, - azokat pedig, melyek az összes muzeumokban bevezethetők, a Muzeumi Hír-
adóban is ismertettük. Az ujitási mozgalom országos viszonylatban olyan ütemben fejlődött, hogy a mult év folyamán szükségessé vált az ujitási ügyek intézésre vonatkozó rendelkezések átdolgozása. Ezt a feladatot oldotta meg a Minisztertanács mult év nyarán az ujitásokról és találmányokról megjelent rendelettel, melyet az Országos Tervhivatalnak ugyancsak e tárgyra vonatkozó utasítása egészített ki. A Minisztertanács rendelete a többéves tapasztalatok alapján intézkedik az ujitási ügyek intézésének gyorsabbá tételéről és számos olyan elvi kérdésben foglal állást, melyek az eddigi rendeletek alapján nem voltak egyértelműen magyarázhatók. A Tervhivatal utasítása részletesen magyarázza a rendeletet és számos utbagyozást ad annak értelmezéséhez.

A mult évben életbelépett rendelkezések szerint az Országos muzeumok első fokon határoznak a dolgozók által benyújtott, vagy a muzeumhoz érkező ujitási ügyekben. Az Országos Muzeumok ezek szerint lényegesen szélesebb hatáskörrel rendelkeznek az ujitási ügyek intézésében, mint eddig. Eddig ugyanis a

gyakorlat szerint az Országos Múzeumok is véleményezés nélkül, vagy csak általános javaslattal terjesztették fel az ujitási javaslatokat. Most, mint elsőfoku ujitási szerv a múzeum főigazgatója dönt a javaslatok elfogadása, vagy elutasítása felől, és az ujitási díjat is saját hatáskörében állapítja meg, amennyiben az nem haladja meg a rendeletben megállapított határt.

Az országos múzeumok hatáskörének kiterjesztésétől az ujitó mozgalom újabb megerősödését várjuk. Közvetlenebbé, gyorsabbá válik az ügyek kezelése, ha azok vesznek részt az ujitási javaslatok elbírálásában, akik közvetlenül értékelhetik annak jelentőségét, használhatóságát, alkalmuk van pontosan megállapítani, milyen előny származik annak megvalósításától.

Már ebben az évben is számos ujitási javaslat érkezett be, melyek elbírálása részben folyamatban van, részben már meg is történt. Azokat a javaslatokat, melyek általános érdeklődésre tarthatnak számot, a javaslat elbírálása után továbbra is ismertetni fogjuk a Múzeumi Híradóban, hogy mindazok megvalósíthassák, akiknek munkáját elősegítik.

Boreczky László

H I R E K

A KORMÁNYPROGRAMM JEGYÉBEN.

Szentlélek Tihamér a kecskeméti múzeum vezetője a Bács-Kiskunmegyei Pártbizottsággal megbeszélte, hogy a Rákóczi kiállítás anyagát vándorkiállítás formájában juttatják el a városoktól távol levő tanyaközpontokba.

Bács-Kiskunmegye Pártbizottsága és Szentlélek elvtárs szem előtt tartva a falu kulturális igényeit a múzeumi baráti kör segítségével már meg is szervezték B a l l ó s z ö g ö n az első tanyaközponti kiállítást.

Zilahy Béla elvtárs a Ballószögi általános iskola igazgatója örömmel adta át az épület egyik helyiségét. A kiállítás nagy segítséget nyújt a helybeli pedagógusoknak népnevelő munkájukhoz.

Ez az első tanyaközponti kiállítás valóban a kormányprogram jegyében született meg. A kiállítás szervezési feladatai szállítás, helyiség kérdése, stb. nem kis feladatot jelentettek. Itt mutatkozott meg a helyesen megválasztott múzeum baráti kör segítsége, akik megértették az ügy jelentőségét és a szervezéssel járó feladatokat zökkenésmentesen oldották meg.

A LISZT FERENC MUZEUM HELYES KEZDEMÉNYEZÉSE.

A múzeumbáráttal való jó kapcsolatra mutat az a példa, melyet Csátskai Endre kezdeményezett a múzeum látogatottsága érdekében dolgozó és a múzeumot gyakran felkereső dolgozókkal szemben. Csátskai elvtárs az elmúlt év végén a csoportos múzeumlátogatást szervezők között emlékérmét, a trecento festészetére című díszmunkát, emléklapokat, rézkarcokat osztott ki. Jándék Gusztáv zenetanárt, aki az elmúlt évben énekkarával többször szerepelt a múzeumban és ezzel hozzájárult a soproni múzeum kulturmunkájához, régi kottákkal és művészi reprodukciókkal ajándékozta meg.

A véleménykutató cédulák arról tanuskodnak, hogy a Liszt Ferenc Múzeum dolgozói előzékenyen, szeretettel foglalkoztak a látogatókkal.

...

FÜLEP FERENC FŐOSZTÁLYVEZETŐ ELVTÁRS VEZETÉSÉVEL MUZEOLÓGUS KÜLDÖTTSEG JÁRT A SZOVJETUNIÓBAN, AZ OTT SZERZETT TAPASZTALATOKRÓL A KÖZELJÖVŐBEN HÁZI-KIADVÁNYBAN ADUNK ISMERTETÉST A VIDÉKEN DOLGOZÓ KARTÁRSÁK RÉSZÉRE.

...

Lehel kürtjéről illusztrált kiadvány jelent meg László Gyula muzeológus, egyetemi tanár szerkesztésében.

...

VÁNDORKIÁLLÍTÁS.

Természettudományi Múzeum "HAL ÉS HALGAZDASÁG" című vándorkiállítása decemberben indult el körútjára. Első bemutató helye a bajai Türr István Múzeum.

...

Budapesten a Folyamszabályozó és Kavicskotró Vállalat /Rosenberg házaspár-u.25.sz./ dolgozói másfél éve gyűjtik a munkájuk során felbukkanó régészeti és történeti emlékeket. A folyók medréből felszínre került anyagból a Vállalat dolgozói kiállítást rendeztek. A leletek legértékesebb darabja egy késő vaskori falándsatok. A példamutató kezdeményezéstől további eredményeket várunk.

...

Nyírbátorban falumúzeum létesítésén fáradozik Szalontai Barna tanár, akit e munkájában a helyi Tanács messzemenően támogat. A Tanács a falumúzeumnak két kiállítási és egy raktárhelyiséget bocsájtott rendelkezésére. Megcsináltatta a kiállításához szükséges vitrineket is. A falumúzeum elsősorban helytörténeti anyagot gyűjt, de a Természettudományi Tanáccsal való kapcsolat felvétele után a bátorligeti rezervátum területéről is szeretnének természettudományi anyagot gyűjteni.

BUDAPESTI ÉS VIDÉKI DOLGOZÓINK FIGYELMÉBE!

A Muzeumi Híradót a jövőben kéthavonként fogjuk megjelentetni. Kérjük, hogy helyes bírálattal, vitakezdeményezéssel járuljanak hozzá nivójának emeléséhez, vessék fel a szakmai problémákat, cikkeikkel, h iranyaggal járuljanak hozzá a lap folyamatos megjelentetéséhez.

TALLÓZÁS A VÉLEMÉNYKUTATÓ CÉDULÁK KÖZÖTT.

IPARMŰVÉSZETI MUZEUM.

Különös érzéssel jöttem be a muzeumba. Nagyon régen vágytam már ide. Hiszen én is iparművésznek készülök. Szegény napszámosnak a leánya vagyok. 13 éves koromtól kezdve grófi birtokra jártam dolgozni. Most itt vagyok és nézhetem a szebbnél szebb kiállítási tárgyakat. Nagyon szép minden. Én nagyon boldog vagyok, hogy én is iparművész lehetek.

Nagy Julia.

Ezt a kiállítást minden háborus uszítónak meg kellene mutatni, hogy lássák: a népek nem a pusztító háborút akarják, hanem az építő, az életet megszépítő alkotó tevékenységet.

Éppen ezért ez a kiállítás alkalmas arra, hogy a békéért való még fokozottabb harcban megerősítsen bennünket.

Farkas Imre állatorvos.

A kiállítás nagy örömet és komoly értéket jelent számunkra. Ez az első olyan textilkiállítás, amely alapos történelmi áttekintést nyújtott a textilművészet fejlődéséről. A kiállítás irányt és lendületet ad, főleg nekünk textiltervezőknek.

Végezetül köszönetet mondunk az Iparművészeti Múzeum dolgozóinak ezért a szép kiállításért.

Bárczy Emilia, Havas Sándor,
Báangi Mária, főisk. hallgatók.

Iparművészeti Főiskola.

PETŐFI ÉS JÓZSEF ATTILA MUZEUM.

A debreceni Egyetem magyar irodalomtörténeti intézetének hallgatói és tanárai szent fogadalommal távoznak Petőfi és József Attila házából:

Küzdeni fogunk minden erőnkkel azért a világért, amikor az emberiség legjobbjainak, a nemzet legnagyobb költőinek nem az lesz a sorsa, hogy áldozatként hulljanak el a szabadságharc, az osztályharc csatáin, hanem hosszú, termékeny, boldog életük végéig járjanak lángoszlopként népünk előtt, tanítsák nemzetüket "nem középiszkolás fokon".

Kardos Pál és 47 személy.

PÉCS. JANUS PANNONIUS MUZEUM.

Mit kifogásolhat egy látogató ott, ahol minden a legmesszebbmenő elismerést érdemli?

"Boldog lehet ott a nép, ahol a nemzet megőrzi a múltat, hogy annak tanulságaiból építse a jövőt."

A régi bányászélet emlékeit idézve a jelenlegi bányászéletet, a felszerelést, a gépesítést dokumentáló tárgyakat szemlélve a haladás óriási fokát láthatjuk és ez a legnagyobb elismerést érdemli.

Mindenkinek ajánlani fogom a múzeum megtekintését.

Kallós Ferenc bognármester.

A tanfolyam hallgatóinak véleménye szerint a múzeumban látottak, valamint az igazgató elvtárs értékes előadása, nagymértékben hozzásegítette a hallgatókat a történelmi materializmus c. anyag feldolgozásához és annak megértéséhez.

Kivánjuk az elvtársaknak, hogy a jövőben még nagyobb kedvvel és odaadással végezzék kutató munkájukat, mert ezzel jelentékeny mértékben hozzájárulnak a szocialista ember kialakításához.

Gungl Ferenc tanár.
Megyei Öthónapos pártiskola.

SZEKSZÁRD. BALOG ADÁM MUZEUM.

A múzeum anyaga igen értékes. Számos dolog előzménye világosodik meg a múzeum anyaga nyomán. A képműkiállítás hiánya, hogy élénk, mozgalmas témájú kép alig van. Munkácsy kép sincs, holott festőink között kimagasló mester ő. A képműkiállítás anyaga tervszerűen magyar vonatkozású, de értékes volna, ha a korának megfelelő külföldi festők műveit is látnánk. Ezenfelül világhírű külföldi festők műveire is kíváncsiak volnánk. / Legalább másolatokra./

Szerb Imre Mezőgazd. Technikum
Kaposvár.

A Rákóczi emlékkiállítás nagyon hasznos városunk egész lakossága számára, de különösen diákságára nézve. Részletesen megismertük a Rákóczi kor irodalmát, és azokat a harcokat, amelyekkel nemzetünk szabadságáért vívtak a kurucok. A kiállítás megtekintése alkalmat adott arra, hogy még inkább szeressük és még inkább becsüljük őseink honvédó harcait. Most, hogy a magyarság évszázados vágya teljesült és hazánk népi demokratikus ország lett ezzel a gondolattal távozom el a kiállítástól: minden erőmmel azon leszek, hogy Rákóczi szellemében megvédjem hazám minden ellensége ellen!

Pintér Márta I/c. Áll. Gimn.

A SZOCIALISTA KULTURÁÉRT KIFEJTETT
JÓ MUNKÁJUKÉRT 1953-ban KITÜNTETÉSÉBEN
RÉSZESÜLTEK:

- Gerevich László - Bp. Történeti Múzeum főigazgatója.
Szocialista kultúráért c. miniszteri kitüntető
jelvényt kapta.
- Osatkai Endre - Sopron, Liszt Ferenc Múzeum vezetője.
"Szocialista kultúráért" miniszteri kitüntető
jelvényt kapta.
- Hulesch Béláné - Nagykanizsai Múzeum vezetője.
"Szocialista kultúráért" c. miniszteri kitüntető
jelvényt kapta.
- Sági Károly - Múzeumi Főosztály dolgozója.
"Szocialista kultúráért" c. miniszteri kitüntető
jelvényt kapta.
- Székesy Vilmos - Természettudományi Múzeum főig.helyettese.
"Szocialista kultúráért" c. miniszteri kitüntető
jelvényt kapta.
- Vayer Lajos - az Országos Szépművészeti Múzeum főigazgatója -
lyettese, állami kitüntetésben részesült: "Szoc-
ialista munkáért" érdemérmet kapta.
- Vértes László - Orsz. Történeti Múzeum dolgozója.
"Szocialista kultúráért" c. miniszteri kitüntető
jelvényt kapta.

Jó munkájukért jutalomban részesültek:

Sárkány József - Cegléd.	Gera Mihály - Szeged.
Bakó Ferenc - Eger.	Gábori Miklós - Vác.
Balogh István - Debrecen.	Uracz Györgyné - Vác.
Kreischer József - Győr.	Jóó Ferencné - Makó.
Lantos Béla - Jászeberény.	Madarász Géza - Orosháza.
Szűcs Sándor - Karcag.	Veréb Béla - Baja.
Nagy Czirek László - Kiskunhalas.	Menyhárt József - Debrecen.
Hajmás Sándor - Kiskunfélegyháza.	Böde Gábor - Debrecen.
Péter László - Makó.	Legányi Ferenc - Eger.
Gajda Imre - Miskolc.	Helczér József - Kecskemét.
Hulesch Béláné - Nagykanizsa.	Gáspár Mihály - Miskolc.
Nyárády Mihály - Nyíregyháza.	Magara Józsefné - Nyíregyháza.
Nagy Gyula - Orosháza.	Rozsnyói Márton - Ózd.
Sterbenecz Károly - Sopron.	Gabóczy Lajos - Sárospatak.
Lencsés József - Székesfehérvár.	Soproni Sándor - Szentendre.
Dobroszláv Lajos - Tata.	Füz János - Székesfehérvár.
Istenes József - Kiskőrös.	Kaposvári Gyula - Szolnok.
Lipták Pál - Békéscsaba.	Zelf Erzsébet - Kiskőrös.
Göndör István - Kaposvár.	Kanizsai Ferenc - Pécs.
Trautwein Ottó - Balassagyermat.	Borbély Ferenc - Pécs.
Aradi Mátyás - Győr.	Ternai Jenő - Pécs.
Csonka Ferenc - Győr.	Isaszegi Istvánné - Veszprém.
Tóth Istvánné - Keszthely.	Ete János - Mohács.
Bojárzski Dezső - Keszthely.	Kiss Antal - Visegrád.
Polgár Etelka - Nagykanizsa.	Egető János - Hódmezővásárhely.
Éri István mb.mvezető - Nagykanizsa.	
Csongor Győző - Szeged.	

Bóznér János - Szekszárd.
Tóth József - Szekszárd.
Palóv József - Szarvas.
Gebhardt Antal - Pécs.
Buckner András - Pécs.
Bécs József - Esztergom.
Kis András - Hajduböszörmény.
Domkos Ottó - Sopron.
Zettl József - Sopron.
Szabó Kálmán - Kecskemét.
Szabó József - Kecskemét.
Schönwiczky Bertalan - Eger.
Hajás Sándor - Kiskunfélegyháza.
Bélenyéri Imre - Szombathely.
Osi Ernő - Kaposvár.
Magó István - Békéscsaba.
Dezső Lajos - Hódmezővásárhely.
özv. Pál Istvánné - Mezőkövesd.
Inotai Józsefné - Veszprém.
Boros Ilona - Szeged.
Kacsás Oszkár - Orosháza.
Imre Sándor - Mosonmagyaróvár.
Gajda Imre - Miskolc.
Bakaányai József - Balassagyarmat.
Csizsár Károly - Veszprém.
Fokári Tamás - Keszthely.
Tóth Irén - Győr.
Béres András - Debrecen.
Kaposi Pál - Debrecen.
Bóna István - Sztálinváros.
Csitronyi József - Sztálinváros.
Rácz Elek - Sárvár.
Szabó János - Szentés.

S Z E M É L Y Z E T I H I R E K :

A vidéki múzeumoknál 1953. júl. 1-től történt áthelyezések, új megbízatások, lejelentések:

Áthelyezések:

Kiss Ákos	VII.1.	Bp. Tört. Múzeumból - Veszprémbe
Szabó János	VII.1.	Orsz. Tört. Múzeumból - Szentésre múzeumvezetőnek
Nagy Éva	VII.1.	Orsz. Term. Tud. múzeumból - Keszthelyre
Bóna István	VII.24.	Orsz. Történeti Múzeumból - Sztálinvárosba múzeumvezetőnek
Bóna Istvánné	VII.24.	Orsz. Történeti Múzeumból - Sztálinvárosba
Mérey Kádár Ervin	VIII.1.	Szentésről - Debrecenbe
Varga Mariann	VIII.1.	Orsz. Néprajzi Múzeumból - Székesfehérvárra.
özv. Papp Sándorné	XI.9.	Szegedről - Sztálinvárosba. hiv. segéd.

Komáromy József VIII.29. Kecskemétről - Miskolcra
muzeumvezetőnek
Janó Ákos X. 1. Hajduböszörményből - Kiskunhalasra
muzeumvezetőnek.

Új megbízások:

Dankó Imrét a turkevei muzeum részére az Okt. Min.-ből kikértük,
szept. 1.-től főfoglalkozású muzeum-
vezető.

Szentlélek Tihamért okt. 2.-ával Kecskemétre neveztek ki muzeum-
vezetőnek.

Horváth Ernőt a Főosztályról a szombathelyi muzeumba neveztek ki
XII.16.-tól kezdődően.

Főfoglalkozású muzeumvezető megbízását készítettük el az alábbi
helyeken.

Mosonmagyaróvár	Kovács István főmérnök	IX.2.	helyettesítő
Hajduböszörmény	O.Szabó Mihály tanár	X.8.	"
Kőszeg	Szövényi István tanár	X.8.	"
Makó	Buzás László	I.16.	"

Mosonmagyaróvár muzeumvezetőjét Pusztai Rezsőt Sárospatakra ren-
deltük át helyettesítésre.

Kőszeg eddigi muzeumvezetője: Medvegy Antal - más városban kapott
tanári megbízása végett megvált a muzeum vezetésétől.

Allásukról lemondtak, távozásuk engedélyezését kérték:

Csillag Gyula	Pécs	restaurátor
Madarász Géza	Oroszáza	hiv.segéd
Csiszár Lajosné	Keszthely	takarító
Dobroszláv Lajos	Tata	muzeumvezető
Szőke Béla	Győr	végleges lejelentése
Gyalai István	Debrecen	teremőri besorolása
Horváth Margit	Tihany	lejelentése
Türr Ervin	Szombathely	lejelentése
Péter László	Makó	lejelentése I.15.

L A P S Z E M L E

- Január 1. Vas megye, Szombathely. Régészettörténeti előadás.
- " 1. Győr-Sopronmegyei Hírlap. Az ál-Petőfi Győr megyében. Csatkai Endre cikke.
- " 1. Dunántúli Napló. Pécs. Madarász Viktor. Nemzeti festészetünk egyik legnagyobb mestere.
- " 2. Őzdi Vasas. Bányász-kohász múzeummal gazdagodott hazánk.
- " 4. Délmagyarország. Szeged. Ismeretlen Móra Ferenc verset fedeztek fel.
- " 4. Uj szó. Bratislava. Történelmi épületek karbantartása a jihlavo-i kerületben.
- " 5. Győr-Sopronmegyei Hírlap. X-XII. századbéli temető került felszínre a halimbai bánya területén.
- " 5. Veszprémmegyei Népujság. Veszprém, X-XII. századbéli temető került felszínre a halimbai bánya területén.
- " 5. Bácskiskunmegyei Népujság. Kecskemét. A Petőfi Hét vasárnapi eseményei.
- " 5. Délmagyarország. Szeged. A halimbai bauxitbánya bővítésekor talált leletek.
- " 5. Délmagyarország. Szeged. Elkezdték a Szegedi Móra Ferenc Múzeum kibővítési munkálatait.
- " 5. Magyar Nemzet. Árpád korabeli temető került felszínre Halimbán.
- " 5. Szabad Nép. X-XII. századbéli temető került felszínre a halimbai bánya területén.
- " 5. Viharsarok Népe. Békéscsaba. X-XII. századbéli temető került felszínre a halimbai bányaterületen.
- " 6. Kistext-Hiradó. Kinizsi Pál egykori várának a nagyvárosny-i várnak helyreállítása.
- " 6. Délmagyarország. Szeged. A halimbai temető feltárását 1954-ben folytatják.
- " 6. Vas megye-Szombathely. Régészeti előadás.
- " 6. Béke és Szabadság. Háromszáz évvel ezelőtt írta Apáczai Cserei János az első magyar lexikont. Szalatnai Rezső cikke.
- " 6. Szolnokmegyei Néplap. Folyik a szolnoki Damjanich János Múzeum kiállítási helyiségeinek átalakítása.
- " 6. Népszava: Szóvátesszük: Kastély vagy baromfiól? dr. Bardon Alfréd cikke.
- " 6. Uj Szó. Bratislava. A dicső Prága új köntöst kap. J. Dolezal. /Rudé Právó./
- " 7. Uj Világ. Egy remekmű születéséről. Repin. "A propagandista letartóztatása" című festményének története. M.A.A.
- " 7. Hajdu-Biharmegyei Néplap. Debrecen. Több mint 42 ezer látogatója volt 1953-ban a Déri Múzeumnak.
- " 7. Viharsarok. Hódmezővásárhely. Többmillió forintos költséggel kibővítik a szegedi múzeum épületét.
- " 7. Tolnai Napló. X-XII. századbéli temető került felszínre a halimbai bánya területén.
- " 7. Népszava: A diósgyőri munkásság harcos multjának emlékeit gyűjti a múzeum.

- Január 8. Népszava: Török-korabeli földzáró gátból - korszerű völgyzáró
- " 8. Fejérmegyei Néplap. Székesfehérvár. I-XII. századbeli temető került felszínre a halimbai bánya területén.
- " 9. Viharsarok. Hódmezővásárhely. Múzeum létesül Csengerádon.
- " 9. Dunántúli Napló. Pécs. Amtmann Prosper. Halálának századik évfordulójára. dr. Harczos Ottó cikke.
- " 9. Vas megye-Szombathely. Kincslelet Rábaköváciban.
- " 9. Vas megye. Szombathely. Szombathely keleti kapcsolatai az ókorban. Dömötör Sándor cikke.
- " 10. Délmagyarország. Szeged. Szegedi rókság. Szeged. képzőművészetéből. Szelési Zoltán múzeológus cikke.
- " 10. Szabad Nép. Kiállítás a Hanság életéről. Győr.
- " 10. Magyar Nemzet. Római kori aranylencsét találtak Rábaköváciban.
- " 10. Magyar Nemzet. Ujra megnyitott Leningrádban a vallástörténeti múzeum.
- " 10. Szabad Nép. Római kori élet Rábaköváciban.
- " 10. Fejérmegyei Néplap. Székesfehérvár. A Vas megyei Rábaköváciban talált leletek.
- " 10. Szabolcs-Szatmári Néplap. Nyiregyháza. Ligeti Antal, Mráz Vera cikke.
- " 10. Veszprémmegyei Népujság. Veszprém. Múzeum szobát rendeznek be a megye járási kulturházában.
- " 10. Népszava. Honoré Daumier emlékezete. Noszlopi György.
- " 10. Északmagyarország. Miskolc. 250 éve járt Miskolcon Rákóczi. Komáromy József múzeumvezető cikke.
- " 10. Győr-Sopronmegyei Hírlap. Győr. Bertalan Lajos.
- " 10. Tolnai Napló. Építészet és stílus. A.S.
- " 11. Esti Budapest. A IV. Képzőművészeti kiállításról. Oel-macher Anna cikke.
- " 12. Szabad Ifjúság. Értékes magyar irodalmi emlékeket tártak fel Román Népköztársaságban.
- " 12. Szabad Nép. Helikré állítják Szeged műemlékeit.
- " 12. Délmagyarország. Szeged. Megőrzik Szeged műemlékeit, és műemlékjellegű épületeit.
- " 12. Hajdu-Biharmegyei Néplap. Debrecen. Haladó hagyományaink. M.N.
- " 12. Népszava. A "Hanság növény és állatvilága."
- " 12. Népszava. A IV. Magyar Képzőművészeti Kiállítás festményeiről. Cifka Péter cikke.
- " 13. Somogyi Néplap. Kaposvár. Ismerjük meg Zichy Mihály zalai emlékmúzeumát. Molnár Sándor cikke.
- " 13. Somogyi Néplap. Kaposvár. A vas megyei Rábakövácsi község mellett római kori villa maradványait találták meg.
- " 13. Élet és Tudomány. A Szent Jobb története. Balogh Elemér cikke.
- " 13. Hajdu-Biharmegyei Néplap. Debrecen. "Reneszánsz mesterek vándorkiállítása" megyénkben.
- " 13. Viharsarok Népe Békéscsaba. 1700 éves nyakláncot találtak.

- Január 13. Esti Budapest. A Soproni Liszt Ferenc Múzeumban kiállítás nyílt.
- " 14. Győr-Sopronmegyei Hírlap. Győr. A Hanság kiállításán.
- " 14. Északmagyarország. Miskolc. A vallás és az atheizmus történetének múzeuma.
- " 14. Veszprémmegyei Népujság. Veszprém. Asatás Papkesziben. dr. Kiss Ákos muzeológus cikke.
- " 16. Vas megye-Szombathely. Római kori aranyláncot találtak.
- " 16. Szocialista Vasutért. Készül az új Közlekedési Múzeum anyaga.
- " 16. Péti Munkás. A "szent jobb" története.
- " 17. Szabad Föld. A Győri Kantus János Múzeumban kiállítás nyílt.
- " 17. Magyar Nemzet: Megjelent az Archeologica Hungarica kötet.
- " Művelt Nép. A pusztítás és építés története a Budai Várban. Maron Ferenc cikke.
- Művelt Nép. Színjatszásokunk hagyományából. Kelemen László harca a magyar széért. Hegedűs Géza cikke.
- Természet és Társadalom. Hátsóindia és Indonézia művészete. A Keletázsiai Művészeti Múzeum kiállítása. Baktay Ervin cikke.
- " Népművelés. Múzeumi hetet rendeztek Zala megye két múzeumban.
- " Szabadságharcos. A szabadság fegyverei. Erdélyi György.
- " 17. Viharsarok Népe. Békéscsaba. Az orosházi múzeum látogatottsága.
- " 17. Új szó. Bratislava. Kassai séták. Vidor István.
- " 17. Északmagyarország, Miskolc. Lillafüredi barlangok.
- " 17. Vas megye. Szombathely. Megyénk legnevezetesebb műemlékei. Dömötör Sándor.
- " 19. Nógrádi Bányász. "Ki tudja..." A csobánci és szigligeti várak helyreállítása.
- " 19. Veszprémmegyei Népujság. Veszprém. Koraárpadkori temetőt tártak fel Halimbán. Dr. Kiss Ákos.
- " 19. Esti Budapest. Fest-Budai séták. 150 éves terv. K.D.
- " 19. Esti Budapest. Dokumentumok Leninről a Munkásmozgalmi Intézet múzeumban.
- " 19. Magyar Nemzet. Az angol sajtó-múzeumi hír anyagából.
- " 20. Szolnokmegyei Néplap. Szolnoki séta. Tóth István.
- " 20. Győr-Sopronmegyei Hírlap. Győr. Hírek az országból.
- " 20. Fejérmegyei Néplap. Székesfehérvár. A moszkvai Közpon-ti Lenin Múzeum.
- " 20. Dunántuli Napló. Pécs. Történelmi szakkör alakul a siklósi kulturházban.
- " 20. Magyar Nemzet. Szovjet művészettörténészek látogatása az Országos Szépművészeti Múzeumban.
- " 20. Szabad Nép. Lenin emlékek a Munkásmozgalmi Intézet Múzeumban.
- " 20. Szabad Ifjuság. Jókai emlékmúzeum létesül Balatonfüreden.
- " 21. Szolnokmegyei Néplap. Római kori leletek Rábakovácsiban.
- " 21. A kereszt. Restaurálták a tihanyi alsótemplomot.

- Január 21. Délmagyarország. Szeged. Reizner János. /1848-1904/.
Péter L.
- " 21. Viharsarok. Hódmezővásárhely. A vásárhelyi kulturházban előadás. Magyarország ásványkincsei.
- " 21. Szabad Nép. Ma ismét megnyílik a Magyar Munkásmozgalmunk Története Múzeuma.
- " 21. Magyar Nemzet. A Lenin Múzeumban. Kovács György.
- " 21. Népszava. Ma ismét megnyílik a Magyar Munkásmozgalmunk Története Múzeuma.
- " 21. Ludas Matyi. Az operaház múzeuma mikor látogatható?
- " 23. Fejérmegyei Néplap. Székesfehérvár. A székesfehérvári István király Múzeum ezévi tervei.
- " 23. Esti Budapest. Emlékezés Verescsaginra.
- " 24. Népszava: Új Magyar Képtár kiállítása. A Nemzeti Múzeum kiállításainak nyitvatartási ideje.
- " 24. Szabad Ifjúság. A miskolci Rákóczi házat és a környéket rendbehozzák.
- " 24. Magyar Nemzet: Verescsagin a nagy orosz festő halálának 50. évfordulója alkalmából emlékestet tartanak a Tudományegyetem aulájában.
-

T A R T A L O M:

A kormányprogram megvalósításáért	1. oldal
Radnóti Aladár: Régészeti leletmentés és leletbe- jelentés 1953-ban	3. oldal
Gerszi Teréz és Szegedi Sándorné: Az Országos Szép- művészeti Múzeum 1953 évi munkájának legkiemelkedőbb eredményei és 1954 évi tervének legfontosabb pontjai.	9. oldal
Pogány Ö. Gábor: Kiállítás a szovjet és forradalom- előtti orosz képzőművészet eredeti alkotásaiból	11. oldal
Sági Károly: A vidéki múzeumok tudományos munkájáról	14. oldal
Manga János: A Néprajzi Múzeum viseletei kiállítása	16. oldal
Morvay Péter: Az 1953 évi Országos Néprajzi Gyűjtő- pályázat	22. oldal
Gárdos György: Mit végeztünk 1953-ban és mire készü- lünk 1954-ben. - Az Országos Iparmű- vészeti Múzeum közleménye.	24. oldal
Sándor István: Könyvtár és múzeum	26. oldal
Éri István: Múzeumi hét és új kiállítás Nagykanizsán	28. oldal
Gondosné Nagy Piroska és Fehérvári Géza: A Keletázsiai Művészeti Múzeum "Hátsóindia és Indo- nézia Művészete" című kiállítás.	33. oldal
Pei Wen Chung: Kulturális kincsek feltárása Loyanban	36. oldal
Uj archeológiai felfedezések Kinában	36. oldal
Budhista kőfaragványok és falfestmé- nyek felfedezése északnyugat Kinában	37. oldal
Galyasi Miklós: Egy kéпкиállítás margójára	38. oldal
Horváth Lajos: A győri természettudományi kiállítás.	40. oldal
Sobók Ferenc: Jó bornak is kell cégér. - Gondolatok a vidéki múzeumok propagandamunkájá- ról.	42. oldal
Boreczky László: Az ujitási mozgalomról	44. oldal
Hírek	45. oldal
Tallózás a véleménykutató cédulák között	47. oldal
A szocialista kulturáért kifejtett jó munkájukért 1953-ban kitüntetésben részesültek névsora.	49. oldal
Személyzeti hírek	50. oldal
Lapszemle	52. oldal

